

כנימי

ליוצא למלחמת בית דוד

החזיון

ימות המשיח, ערב שבת חוה"מ סוכות ה'תש"פ. | גליון שלושים

החזיון

נ ק ד ת מ ל כ ו ת

...כולל הבשורה-טובה הכי עיקרית שמשיח כבר בא!

וממילא מובן, שאז הוא רוקד ושמח בשמחה הכי גדולה, השמחה דקבלת פני משיח צדקנו! ובאופן שאינו מתבייש ח"ו בריקודו ברחוב וכיו"ב, ואדרבה - הוא רוקד בשמחה "לעיני כל ישראל", לקבל פני משיח צדקנו. וכשמישהו שואל אותו: מה פתאום ("וואס עפעס מיט אמאל") אתה רוקד כל כך, "לשמחה" מה זו עושה?! - הוא עונה, או שאלו העומדים מסביבו ויודעים על כך עונים: מה זאת אומרת ("וואס הייסט")? וכי אינך יודע מה שנכתב כבר בעיתונים, שמשיח כבר הגיע ("אז משיח איז שוין געקומען")! ותיכף ומיד הוא מגיע לכאן, ולוקח את כאו"א מאתנו וכאו"א מכם בתוך כלל ישראל ל"נסיעה" "עם ענני שמיא" לארצנו הקדושה, ולירושלים עיר הקודש ולבית המקדש השלישי - להמשיך שם מתוך שמחה גדולה בשמחת בית השואבה! וממילא, משתפים גם את השואל לריקוד...

משיחת ש"פ האזינו, י"ג תשרי ה'תשנ"ב - דברי משיח ה'תשנ"ב ח"א ע' 96

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ענינים רבים, יש מעלה בזה מה שאין בזה, והשלימות האמיתית היא מעלתו השלישי המחבר ביניהם. ולכן מן הראוי בנוסף להדגשת היתרון הקיים בקו העבודה בו אני אוהז, להתבונן ולהבחין ביתרון מסוים - אפילו קטן - הקיים אצל הזולת.

יתרה מכך, מי מאתנו לא מכיר את הקטע
מ ד ב ר

מ ל כ ו ת
מטו"מ (שגם)
מצוטט בבשורת
הגאולה): ויש להוסיף
ולהדגיש הקשר והשייכות דאהבת ישראל
להגאולה העתידה - לא (רק) מפני שביטול הגלות
הוא על ידי ביטול סיבת הגלות (שבא על ידי ההיפך
דאהבת ישראל) שהרי בעמדנו לאחר סיום מעשינו
ועבודתנו כל זמן משך הגלות, לאחר סיום כל מ"ב
המסעות ב"מדבר העמים" נמצאים כבר על ירדן ירחו
(דרגתו של משיח דמורח ודאין) על סף הגאולה,
בודאי שכבר נתתקנה סיבת הגלות, ולכן, ההדגשה
דאהבת ישראל היא - בתור טעימה ועד להתחלה
דגאולה האמיתית והשלימה הקשורה עם נקודת
האחדות שלמעלה מהתחלקות, שמודגשת באחדותם

מקובל לקרוא ולשמוע את דברי השבים מבית חיינו
בחדש החגים המתארים בהתלהבות את כל האירועים
מסביב לשעון עם מסר מסוים: יש המתארים כיצד
רואים במוחש שהכל ממשיך ללא שינוי, ולחילופין
יש המתארים את הגעגועים לכל הגילויים המיוחדים
אותם ראינו בשנות הנפלאות, ובין אלו לאלו קיימים
מגוון סגנונות כל חד לפום שיעורא דילי.

אך ראיתי לנכון להאיר פן נוסף אשר חשתי כעת ב770,
שמשום מה לא מקבל מספיק ביטוי לענ"ד:

כל חסיד שמגיע היום ל770 עושה זאת מתוך רצון
להתמסר ולגרום נחת לרבי, אך מה לעשות כשפוגשים
אדם הסבור שהפעולות הנדרשות כעת שונות מאשר
הנני חושב (וב770 נתקלים באידיאליסטים רבים
כאלה)? הנטיה הטבעית הקיימת אצל חיילי בית
דוד הנלחמים בכל אשר חרפו עקבות משיחך,
לעורר את ניצוץ משיח ולפעול ע"פ אחד
מסימניו המובהקים של מלך המשיח שילחום
מלחמת ה' עד שינצח, ובכך מתעלה הוא
מגדר "בחזקת משיחיסט" עד למעמד ומצב
דהרי זה "משיחיסט בוודאי".

גם בצד שכנגד לא שוקטים על השמרים,
ופועלים במרץ נעורים בכדי צו אויספירן דעם
רבינ'ס כוונה... ולעיתים עושים זאת במעטה יותר
אלגנטי עם תלבושת חסידית כדי לפעול באופן
המתקבל...

סיפור ששמעתי מכמה וכמה חסידים אודות "טיפוס"
אחד שנכנס להתוועדות בה ישבו ר' מענדל פוטרפס
ור' שלימקע מיינצ'יק, וצעק: אלע שרייען רעבע
רעבע רעבע און מיינען פאר זיך אליין. ואמר ר' מענדל
לשלימקע: הערסט?! דער משוגענער זאגט דעם אמת!

לכל אחד יש את הרבי שנחמד לשלוף כשזה זורם בטוב
לבאר כל מיני הגדרות מדוקדקות על מצב התקופה
ונשיא הדור, ומתעלמים מכל מיני משפטים שלא נוח
להתמודד איתם, ואפשר לומר ע"ז בדרך הצחות את
דברי רש"י על מעשה עמלק הנרמז במילים "ויזנב
בך": חותך מילות וזורק כלפי מעלה...

אז מה נכון?

התרגלנו תמיד ב"מלחמת ופרצת" לנסות לשכנע את
השני מדוע הקבוצה שלי היא המנצחת... אך דבר הדבר
לכל מי שקצת לומד שיחות הוא, שבמדרגת הצדיקים
מול בעלי תשובה, בית ראשון לעומת בית שני ובעוד

את הרעיון העומד בבסיסו ואז ניתן להלבישו בהיכתימצי נוספת.

ובנדר"ד, אפשר להבחין שזה שאנשים מביעים דעות שונות ה"ז מפני שמחולקים בטבעם בכללות לשני קוין, ואפשר לקרוא לזה במגוון הגדרות: טבע ולמעלה מן הטבע, תוהו ותיקון, ועוד.

להבנת העניין נצטט כאן חלק מהתוועדות מיוחדת (שמשום מה ממש לא מוכרת) - ו' תשרי ה'תשד"מ.

[ושם באות חי:]...קיימים שני קוים מנוגדים והפכיים בענין החינוך - ההדגשה על כך שיש לעמוד על יסודות מוצקים שאינם יכולים להשתנות, ומאידך, החובה לא לעמוד על מקום אחד, ולשאוף לשינוי תמידי.

אשר שני קוים אלה נובעים משתי תכונות הפכיות בנפש האדם - ובלשון המשנה, אלה הם שתי המעלות של "מעין המתגבר" ו"בור סוד שאינו מאבד טיפה": אדם שכל כולו אומר חידוש, אדם המתלהב מענין של חידוש, וכל סברא העומדת לנגד עיניו מיד הוא רואה קושיא עלי', ואדם שתכונתו היא "בור סוד שאינו מאבד טיפה".

שתי תכונות אלה אינם סתם תכונות שונות, אלא תכונות שאינן יכולות, לכאורה. להתקיים באדם אחד:

אדם שהוא "מעין המתגבר", הרי טבעו מכריח אותו לחדש; אין זה ענין המתעורר בו בזמנים מסויימים. כאשר הוא במצב רוח טוב וכי"ב; זהו טבעו! וכמו "מעין המתגבר" כפשוטו, שהתגברות זו היא מדי רגע ברגע, כך גם באדם זה - המחפש בכל רגע ורגע לחדש ענין חדש, או לגלות ענין מן ההעלם אל הגילוי.

לעומתו - זה שהוא "בור סוד שאינו מאבד טיפה", טבעו הוא להיפך "לא לאבד טיפה", לחזק ולבסס את הסברות הקיימות, ולא לחדש.

רואים אנו, ששני הכיוונים. החופפים את שני הענינים שנתבארו לעיל, האחדות והריבוי, שניהם מוכרחים בעבודת האדם, למרות היותם הפכים.

[יט.] עפ"ז יש להוסיף ביאור במשנה במס' אבות, שם מסופר, שחמשה תלמידים היו לו לרבי יוחנן בן זכאי, ושנים מהם שהצטיינו במיוחד - ר' אליעזר בן הורקנוס ור' אליעזר בן ערך, התבטאה מעלתם

של ישראל, מצד בחינת "היחידה" (דרגה החמישית) שבכל ישראל בשווה, שהיא ניצוץ מנשמתו של משיח, "יחידה הכללית".

נעצור לרגע להתבונן במילים אלו ונתרגמם לעברית מדוברת: תראה כיצד אתה והזולת מרכיבים יצירת אומנות ססגונית.

ה ע נ י ן

ה ו א

שעל הנייר

הכל נראה נחמד,

אך כשמגיעים ל770

(במיוחד בתשרי) מתרבים הקולות של

אנן ניצוחיא בק"נ טעמים.

אז מה אתה רוצה? כיצד אפשר למצוא שפה משותפת עם אחד כזה...

כיון שגליון זה נועד לתמימים העוסקים בשקידה ובהתמדה בלימוד תורת ה' (הנגלה והפנימית) תמימה, ניתן להמחיש זאת ממהלך לימוד סוגיא בעיון [או בהתבוננות בענין בחסידות]: כדי להתמודד נכון עם קושי בסוגיא, נדרש לערוך תהליך של הפשטה והלבשה - להפשיט את הענין מצירו הפרטי ולקלוט

בכך, שאחד הי' "כמעין המתגבר", והשני "בור סוד שאינו מאבד טיפה".

הביאור בזה:

ר' יוחנן בן זכאי הי' זה שהקים את היסוד ללימוד התורה בזמן הגלות. בשעה שבני ישראל יצאו לגלות התחיל הזמן שבו נתקיים מ"ש "ובגויים ההם לא תרגיע ולא תמצא מנוח לכף רגליך". וכדאיתא בגמרא (מגילה יב): "מיום שחרב ביהמ"ק וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו כו". לפיכך הי' צורך בהכנה מיוחדת, כדי להתכונן ללימוד התורה בזמן הגלות.

ריב"ז, שהי' מקבל התורה באותו דור, והכין את ה"מעבר" מזמן הבית לזמן הגלות, מירושלים ל"בנה - ביטא זאת עי"ז שהקים שני תלמידים מיוחדים שאחד מהם הי' "בור סוד שאינו מאבד טיפה" והשני "כמעין המתגבר".

בזמן שביהמ"ק הי' קיים לא הי' צורך להדגיש ענין זה, משום שאז היו הענינים כתיקונם; אבל בתור הכנה למצב הקשה בזמן הגלות הקים ריב"ז את חמשת תלמידיו, וביניהם שני הנ"ל. ר' אליעזר בן הורקנוס, שהי' "בור סוד שאינו מאבד טיפה", ור' אלעזר בן ערך, שהי' "כמעין המתגבר".

[אין הפירוש בזה, שר' אליעזר בן הורקנוס לא הי' "כמעין המתגבר" - הרי הוא הי' תלמידו של ריב"ז, ונק' "ר' אליעזר הגדול" וכו'. ואף שאיתא ש"לא אמר דבר שלא שמע מרבו", הכוונה כזה היא ש"לא אמר" פסק דין ברור "שלא שמע מרבו", אבל ברור בלי שום ספק שחידש כמה וכמה ענינים. אלא שעיקר התעסקותו היתה בקו זה (שחדר בכל שאר עניניו) שהי' "בור סוד שאינו מאבד טיפה".

וכן בענין ר' אליעזר בן ערך, בודאי שהי' ג"כ "בור סוד שאינו מאבד טיפה", כדמוכח מהא גופא שהי' נק' בשם "רבי" (ולא "רב" בלא יו"ד) המורה על כך שהוא סמוך להוראה. וכדי לקבל סמיכה יש צורך לכל לראש בידיעה ובקיאיות (כך הוא גם עתה, וכ"ש בזמנו של ריב"ז), אלא שעיקר ענינו הי' שהי' "כמעין המתגבר". ועד שמסופר בגמרא, שבסוף ימיו שכח תלמודו, ובמקום "החדש הזה לכם" קרא "החרש הי' לבם" וכו']. עכ"ל"ק.

וממילא בנדו"ד, כאשר פוגשים חסיד האומר או העושה דבר שונה ממני, כל עוד אקשיב לצליל

הפרטי הבוקע ממנו - ה"ז ישמע צורמני למדי, אך כאשר אתרגם זאת לתנועת נפש המאפיינת אותו, וגם את דבריי אדע לתרגם עד"ז, אראה שבסופו של דבר הוא עוזר לי ליצור תזמורת עם כלי נגינה שלא פעיל בארגז הכלים האישי שלי [הערת מערכת החייל: להבהרת הענין ראה מעשה נפלא עם ר' זושא מאניפולי, הובא ב"סיפורים נוראים" תחת הכותרת - הר"י מבעלי התוס' מתגלה בחזיון לילה].

כל תמים למד לפחות פעם אחת את הדבר מלכות לפרשיות נצבים-וילך (פתבג המלך), ודי בהעתקת קטעים קלים (מאות ה') כדי לראות שהדברים ברורים בפשטות (לכל המעונין לשים לב למה שכתוב):

מבואר במדרשי חז"ל שביום שני נבראת מחלוקת, ובים שלישי בטלה המחלוקת ונעשה שלום.

וענינו בעבודת האדם: ...הכוונה ב"מחלוקת" (דיום שני) היא גם (ובעיקר) ל"מחלוקת" דקדושה, ובלשון המשנה (בפרק חמישי דאבות שלומדים בשבת שלפני ר"ה) "מחלוקת שהיא לשם שמים (ש)סופה להתקיים . . . זו מחלוקת הלל ושמאי" - מחלוקת בתורה, מצד ההתחלקות (מחלוקת מלשון התחלקות) דב' קוין ימין ושמאל, חסד וגבורה, להקל או להחמיר;

והשלום (דיום שלישי) - נעשה ע"י המשכת והתגלות דרגא נעלית יותר בתורה שלמעלה מהתחלקות דב' קוין, ולכן כוללת שניהם ביחד, היינו, שע"י עבודתם של ישראל בלימוד וקיום התורה נמשכת ומתגלה (בתורה שירדה בעולם, ועל ידה גם בעולם) לא רק דרגת התורה השייכת לעולם (שלכן יש בה התחלקות דב' קוין), אלא גם דרגת התורה שלמעלה מהעולם, ועד לדרגת התורה כפי שהיא במהותו ועצמותו ית', אחדות הפשוטה שלמעלה מגדר התחלקות. עכ"ל"ק.

ובודאי שע"י עבודה באופן זה, נראה כבר כולנו תיכף ומיד ממש את הרבי באופן הגלוי לעין כל, ואז יכירו וידעו כל יושבי תבל כי הוא הוא המלך המשיח, ונשמע את כולם מנגנים לפניו בהרכב מלא את השירה הנצחית:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

גאולה האמיתית ושלמה, ולכאורה הרי הענין הוא שנאחז לכאורה במה שאוחזים כעת גלות (רח"ל), וזאת מדגיש לנו הרבי שליט"א מה"מ שעכשיו גאולה ואנו מסכימים לזה, וכך אנו חיים.

וכדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א שישנה כבר הגאולה בפשטות.

ומענין לענין באותו ענין: האדם מסכים ומכריז ומפרסם ואנו צריכים לחיות ולהיות כענין של פנימי שמתבטא גם בדבורו ע"ד הגורל היה מדבר, וכאן אפילו לא על דרך אלא הגורל עצמו

מדבר, העצם דהנשמה שזהו ענין היחידה וממנה אנו עולים על הכל, וכשאנו חיים בנקודה זו, הרי כל ענין חיים בו כפנימי.

וכדברי אדמוה"ז בתניא גבי פנימיות הרצון שזה הנקודה והמטרה של הכל ולא כענין צדדי אלא כדבר עיקרי שבאמת בו היא פנימיות הרצון והכל מגיע מהעצם ונפרסם ונכריז לכל את העצמות ה"ראשון לציון" שבכל יהודי ניצוץ משיח, ועי"ז נקבל ונרגיש ונחי' בענין הגאולה האמיתית והשלמה, וכך צריך לחיות וכך יהי' ההבטחות של חיים נצחיים ודוקא בתשובה עילאה שעם העצם אנו חיים תמיד וזהו חיותנו ובגאולה אין מות.

וכפי שאומר הרבי שליט"א מה"מ שאנו למעלה ממדידה והגבלה ומגיעים ישר לתשובה עילאה מתוך שמחה, שגם ענין זה הוא משיח ששניהם ענין עלה הפורץ לפניהם, וזהו עבודתנו דווקא בבחי' נעלית שהוא המלך המשיח.

ובמילים אחרות (כפי שמבאר הרב ויצהנדר): יחי אדוננו - בתי, מורנו - אחותי, ורבינו - אמי, מלך המשיח לעולם ועד - הבחי' הנעלית של דור הגאולה, ומזה נביא את הגאולה האמיתית והשלמה נאו! ומלכתחילה אריבער...

לא יודע מהיכן להתחיל בדיוק, אך הענין הוא כך. נתבקשתי לכתוב ולא ידעתי איך, היו מניעות ועיכובים מצדי בעיקר, עד שהרבי שליט"א מה"מ עונה לי דרך בחור אשר ביקש ללמוד איתי מאמר. בתחילת הלימוד אמר שזה לא כל כך קשור לזמננו, אך קשור לגאולה ומשיח, ובאמת זהו ענין שתמיד הזמן גרמא, ועל כך אדבר לקמן.

מאמר זה אומר הרבי שליט"א מלך המשיח על כ"ה אדר והנקודה בו היא גאולה אמיתית ושלמה כפשוטו, זה לגבי החודש הזה לכם ראש חודשים

המדבר על ראש חודש ניסן שמתחיל

בנקודה שהיה צריך להתחיל

מבראשית ובאמת התחיל

אך בפנימיות, ומזה

ממשיך לענין הגאולה

שבזה, שבניסן נגאלו

זה הפנימיות.

והענין שיבוא באמת

בניסן אך צריך גם

עלידי תשובה - ענין

האתערותא דלתתא

- תשרי והתיווך

בזה שהעבודה

היא ניסן - הנהגה

ניסית והעבודה היא

בעצם אתערותא דלתתא

כמוגבלת של טבע בריאת

העולם וזהו כבחי' שלמעלה כיוון

שזה בדרא דעקבתא דמשיחא שזהו

העבודה שצריך לעשות חיבור הגבול עם בלי גבול.

וזהו עבודתנו עכשיו ובייחוד בזמן זה אשר העבודה היא תשובה ושלמותה בסוכות עם שלמות דיוה"כ ובאמת על פי התאריך הפנימי עכשיו ח' אור לט' ניסן אשר זמן זה הוא משך שלושה ימים ליום הולדת אדוננו מורינו ורבינו מלך המשיח שליט"א, אשר זהו זמן שנולד משיח והיום מתגלה משיח נאו! (שזהו ענין הלידה - גילוי מה שהי' ובאמת גאולה אמיתית ושלמה לאחר גלות-עיבור).

ועכשיו נחזור לענייננו לנקודה הפנימית שאומר לנו הרבי שליט"א מלך המשיח, שזהו הפנימיות והחיים האמיתיים שלנו (ד"מ מקץ), ועל כך אנו צריכים להיות פנימיים, דהיינו זהו החיים שלנו (ד"מ פנחס), וכל דבר שאנו עושים זהו הקישור -

וקנה לך חבו

שמועות וסיפורים מהרב גינזבורג (ב)

הת' דובער גנדל

"כבר תראה שזה יעזור".. ובאמת לאחר שנה שלמה הוא החל אט אט להרגיש חיבור לתפילה, התרגש מהמילים והעניין החל לתת בו את אותותיו, ולאחר תקופה הוא יצא מכל הבעיות, ובלשונו: "זה שינה לי את כל החיים". הוא סיים את סיפורו והציע לי גם להיכנס לעניין...

ל"ב. פעם באיזו התוועדות בשנת תשע"ט הרב גינזבורג הזכיר קטע מסוים מאיזו מסכת 'נידחת' ואמר משהו כמו "יש שם 15 - 16 טעמים" למשהו מסוים. לא זוכר למה אבל שאלתי: "הרב לא זוכר מה כתוב בגמרא?" והוא ענה: "לא פתחתי את הגמ' עצמה, ראיתי את זה בשיחה של הרבי, ושם כתוב שיש שתי גירסאות בגמ': 15 טעמים או 16.. ממש כמו שהמשפיעים מתוועדים שחסידים יודעים את הש"ס מהלקו"ש..

ל"ג. מספר הרב שלמה אברמסון, משלוחי כ"ק אד"ש מה"מ לעיר נתניה, בהתוועדות י"ד כסלו תשע"ט בעמנואל: בתקופה שלאחר חתונתי התגוררתי בצפת. ולמרות שרציתי לצאת לשליחות היו בזה המון מניעות ועיכובים והענין התעכב ונשארתי אברך רגיל בקהילה בצפת כשהדבר שאני עוסק בו הוא יציאה לעבודה וחזרה מהעבודה עד שהרגשתי שאם זה ממשיך כך אז אין לי בשביל מה לחיות.. בהשגחה פרטית נסעתי אז לרבי בסמיכות ליום הולדתי וממילא ההתוועדות יום הולדת התקיימה ב770. המשפיע שהתוועד היה הרב גינזבורג שתבע מהנוכחים לעסוק (אם לא יוצאים ממש) בשליחות.. הסברתי לו שאני רוצה אך יש מניעות ועיכובים. הרב גינזבורג אמר לי שאני צריך להחליט שאני כבר בשליחות! ואני הקשיתי: והרי אני לא באמת בשליחות.. הרב גינזבורג אמר לי לקבל החלטה טובה שלא לצאת אף פעם מהבית ללא תפילין וממילא כך אני יעסוק בשליחות כל הזמן. וכך עשיתי. ובתום תקופה קצרה לאחמ"כ אני מוצא את עצמי מנהל בית חב"ד בשכונה במרכז נתניה...

ל"ד. לרב גינזבורג היתה בקיאות עצומה בתורתו של הרבי. ואת זאת נוכחתי לדעת כשהייתי שולח לו הודעות סמס ובהם שאלה - היכן דיבר הרבי על נושא פלוני? (למשל: כינוסי תורה באסרו חג ומבצע נש"ק) ובתוך דקות הייתי מקבל הודעה ובה רשימה ארוכה של מראי מקומות...

כ"ט. בליל אחת השבתות של שנת תשע"ח ישבנו כמה תמימים בשעה מאוד מאוחרת בזאל וכהרגלם של כמה תמימים פשוט נייעסנו... הרב גינזבורג - שהגיע לשבות איתנו בשיבה - ישן באחד החדרים שבמסדרון שמאחורי הזאל וכנראה התעורר מרעש הדיבורים או מסיבה אחרת.. אנחנו באמצע לדבר ולפתע הוא מופיע בזאל עם הכפכפים והפיג'מה ומתוך אכפתיות וכאב אמיתיים הוא פונה אלינו ואומר מעומק ליבו: "למה אתם לא הולכים לישון?! מילא תלמדו משהו, אבל סתם לשבת ולקשקש?! סתם לבזבז את הזמן?! למה?! יש מחר סדר יום. אתם הורסים לעצמכם את החיים!..." ועם דמעות מבצבצות בעיניו הוא המשיך הלאה.. לא אשכח את אותו מראה..

ל. בכל פעם שהיה מדבר עם תמימים, אם בשיחות אישיות, אם בהתוועדויות, תמיד היינו מרגישים שכאילו אין לו בעולמו אלא אותנו! מקשיב עד הסוף, מסביר עד הסוף, אכפתיות אמיתית ממצבך, חיוך לבבי, מדבר בגובה העיניים, כאילו אתה מדבר עם חבר. סיפר אחד התמימים שפעם ראה אותו מדבר עם בחור אחר במשך שעותיים רצופות! כאילו אין עוד שום דבר אחר שמעניין אותו חוץ מאותו בחור...

ל"א. סיפר לי הרב גינזבורג בשיחה אישית איתו שהתקיימה בחורף תשע"ח: משפיעו הראשון היה הרב מונק'ה גרוזמן ע"ה - מראשי הישיבה בכפ"ח. בתור מושפע של ר' שלמה חיים קסלמן היה הרב גרוזמן מרבה לדבר בנחיצות עבודת התפילה. פעם הגיע אליו הרב גינזבורג ופרס לפניו מס' בעיות המעיקות עליו ומפריעות לו לעבוד את ה' כפי שצריך.. הרב גרוזמן אמר לו שמקובל אצלו מכל המשפיעים שבמקרים כאלו הפתרון הוא התעסקות חזקה יותר בעבודת התפילה. והוא נתן לו הדרכה מסויימת בענין. הרב גינזבורג החל לעסוק בזה אך הרגיש שאין בינו לבין העניין שום חיבור וביצע את הדברים בקב"ע מוחלטת.. כך במשך שנה שלמה כשכל כמה חודשים הוא פונה לרב גרוזמן ומסביר לו את המצב, אך הוא אומר לו כל פעם מחדש:

ל"ה. לא פעם היינו שומעים ממנו בשיעורים שהתקיימו בסמיכות למבחנים בקולו הרך והמתוק: "מבחנים זה לא עונש, אני בסה"כ רוצה שתדעו טוב את החומר..."

ל"ו. בשנת תשל"ח הקים הרב יצחק דוד גרוסמן ממגדל העמק ישיבה בעיר שכללה בחורים מבתי ספרים אבל שהתנהגו ולמדו ברוח ליטאית.. הרב גרוסמן רצה לחזק את הצביון החסידי של הישיבה ולכן פנה להנהלת הישיבה בכפ"ח שישלחו לישיבתו קבוצת בחורים למטרה זו. הרב גינזבורג

היה מהקבוצה שנבחרה. הרבי אף שלח מכתב ברכה מיוחד לקבוצה. השהייה במגדל

העמק היתה קשה

מנשוא, וויכוחים,

מריבות, ללא

משפיע, ללא

ראיית תוצאות

ובשלב מסוים

הם החלו

לחשוב על

פרישה.. ואז

כינס אותם הרב

גרוסמן לשיחה

אישית ואמר להם:

ראיתי שבמכתב

מהרבי הרבי מתבטא

עליכם "ואשרי חלקם", אתם

יודעים מה זה אומר שהרבי כותב

"אשרי חלקם"?! מי עוד זוכה לקבל כזו

ברכה מהרבי?! ואתם רוצים לעזוב?! "אשרי חלקם"!

"אשרי חלקם"!!.. הרב גרוסמן היה נחשב לפוילישער

אך בשיחה זו הוא החדיר בהם את רגש יראת הכבוד

והיוקר למילותיו הק' של הרבי שח"ו אינם נכתבים

כלאחר יד כפי שלפעמים אפשר לחשוב.

ל"ז. סיפר הרב גינזבורג בהמון הזדמנויות: באחת

השנים שי' שבט חל ביום שישי יצאתי כרגיל בקו 164

למבצעים בפ"ת. בחוץ היה גשום והאוטובוס מפוץ

ונצרכת לעמוד במשך כל הנסיעה.. האיש שעמד

מולי פנה אלי ואמר: "שכבוד הרב יגיד משהו"..

חזרתי לו על משל התפוח ושמחת הגאולה (בקשר

עם שבת שירה) וסיימתי כמובן בזה שהרבי הוא

מלך המשיח ויחי אדוננו.. האיש שהתברר כחוזב"ש ברסלב הגיב: "בכל מקום שיש חב"ד, משיח ויחי אני מגיע" והחל לספר את סיפורו: בתור צעיר שאינו שומר תומ"צ נסע לטייל בניו יורק, שמע על הרבי והחליט לבוא להשתתף בהתוועדות. הגיע, הקשיב לרבי, (בלי להבין..), נהנה מהניגונים והרים לרבי כוסית לחיים. אך שם לב שהרבי עונה לכולם אך מדלג כל פעם מחדש. לאיש מימינו, לאיש משמאלו, ואליו לא מתייחס כלל.. והוא אמר לעצמו: "בגלל כל העבירות שעשיתי הוא לא רוצה להגיד לי

לחיים, אז אין לי מה לעשות פה"

ורצה לעזוב.. לפתע הרבי

מפנה את פניו הק' לקצה

770 ישר אל תוך עיניו

ועם חיוך גדול

אומר לו "לחיים

ולברכה".. סיים

אותו ברסלב:

"באותו רגע

החלתי

שאני חוזר

בתשובה!"

ל"ח. בתחילת

בין הזמנים של

קיץ תשע"ט נסעתי

עם בחור פלוני

מעמנואל באוטובוס ובין

השאר הוא סיפר לי שהוא

היה עושה מבצעים ביום שישי

מטעם את"ה בישיבתו בעיר פ"ת. יצא

לו כמה פעמים לעבור ליד הדוכן של הרב גינזבורג

ולראות אותו בשעת פעולה וכך הוא התבטא: "יהודי

מבוגר בגילו שלא מוותר על מבצעים אפילו יום

שישי אחד - אין דבר כזה היום!".

ל"ט. סיפר פעם דודי ר' רפאל שי' בס: פעם ישבתי

ללמוד בספר 'דרך מצוותיך' עם עוד אברך מהקהילה

בשעה די מאוחרת - בסביבות 11 בלילה. היה קטע

מסוים שלא הבנו והתעקשתי לא להמשיך הלאה בלי

להבין את אותו קטע. אותו אברך אמר: "אני אתקשר

והחי יתן אל ליבו

אין אנו מניחין אותו!

התמימים והבוגרים כותבים וחיים עם המשיע

שהשתכר כהוגן הוא קם ממקומו, ניגש לעמוד הקרוב, חיבק אותו בכל כוחו וכשהוא מנשק את העמוד, בין נשיקה לנשיקה הוא החל זועק בקול: "עצמות! עצמות! עצמות!"..

מ"ד. סיפר הרב רוך בהתוועדות 'והחי יתן אל לבו' שהתקיימה בישיבה בסיום ה'שבועה' של הרב גינזבורג ביום חמישי, כ"ב תמוז: פגשתי הבוקר ב'בית מנחם' את הרב פנחס פשטר שליח מצרפת. דיברנו על הרב גינזבורג ובין השאר הוא סיפר לי: ידוע אמנם מה שהרבי אומר בדבר מלכות על צרפת, אך בשטח, לפחות בחיצוניות נראה שיש עוד הרבה מה לעבוד על הענין של "קבלת פני משיח צדקנו", מתחיל מהשלוחים ואנ"ש.. חשבתי מה לעשות

כדי שדברים קצת יוזזו וכך עשיתי: לקחתי מ'בית משיח' כו"כ התוועדות של הרב גינזבורג, צילמתי אותם בצילום רגיל, יצרתי מהכל חוברת אחת וחילקתי להמון מהשלוחים ומאנ"ש בצרפת. לא עבר הרבה זמן והתחלתי לראות את השינוי שזה חולל...

מ"ה. הרב ויצהנדלר בהתוועדות שבת כ"ד תמוז: ידוע מה שהרבי מביא מהגמ' בסנהדרין על רבינו הקדוש שאם משיח 'מן חייא הוא - כגון רבינו הקדוש' ומבאר שם רש"י מה מיוחד ברבינו הקדוש שהוא משיח, משום: "שחסיד גמור הוא וסובל תחלואים". ויש לומר שכך זה גם אצל כל החסידים ה'גמורים' היינו שבטלים אליו לגמרי, כפי שלצערנו ראינו אצל החיילים המסורים שאיבדנו לאחרונה כולל אצל הרב גינזבורג...

עיקר העיקרים: הרב גינזבורג היה מסיים כל שיעור שמסר בישיבה (ואולי גם בכלל ברחבי הארץ) באלו המילים: "ועד שכל העולם כולו יכריז: יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!"

לרב גינזבורג... תמהתי: "בשעה כזאת? ליהודי כזה?". והוא הגיב: "אל תדאג אם הוא יכול הוא יענה לטלפון וגם ייתן לנו תשובה". ואכן הוא צלצל אליו מיד. הרב גינזבורג ענה לאחר כמה שניות, שמע את השאלה, שוב כמה שניות והחל להסביר באריכות את התשובה עד שהבנו ויכלנו להמשיך הלאה בלימוד..

מ. הרב גינזבורג היה נוהג להתבטא הרבה ובפרט בשיעורי התניא שהיה מוסר בישיבה שאדמו"ר הזקן בא בתניא לחדש בעיקר "שלא מספיק רק להתנהג כיהודי אלא צריך להיות יהודי"!

מ"א. המון פעמים בבוקרם של ימי ראשון בישיבה התמימים היו נוכחים לראות בזאל כמויות שונות של מס' סוגי עלונים

מונחים על השולחנות וזהו ההסבר לתופעה: הרב גינזבורג היה אוסף כל מוצ"ש את העלונים שנשארו על השולחנות בבית הכנסת 'נחום יצחק' בכפר חב"ד ומביא אותם ליום ראשון בבוקר לישיבה באומרו: "חבל שילך לגניזה, אפשר עוד להוציא מזה תועלת"..

מ"ב. הרב גינזבורג בשבתו איתנו שבתות בישיבה היה נוהג בליל שבת אך בקושי לדבר ובעיקר היה מנגן במשך כל הסעודה ניגוני רגש ושמחה שונים. ועל מנהג זה הסביר לנו כמה פעמים: קיבלתי מר' מענדל פוטרפס שהזמן של ליל שבת צריך להיות מוקדש לניגונים, ובדרך כלל לאחר שהיה אומר זאת היה ממשיך להתוועד על חשיבותו ומעלותיו של ניגון חסידי.

מ"ג. סיפר אבי שי' - הרב יצחק גנדל: הרב גינזבורג נכנס כמשפיע לישיבה בכפ"ח לקראת סיום תקופת לימודי שם. ובאותה תקופה הבחורים סיפרו שבסיום אחת ההתוועדות הראשונות שהתוועד בישיבה (ואולי זו היתה ההתוועדות הראשונה שלו) לאחר

יומן היציאה לשליחות במגדל העמק (חלק ראשון)

הננו שמחים להגיש במדור 'מפנקסו של משפיע' פנינה יקרה מאוצר כתביו האישיים של משפיענו הרה"ח ר' חיים לוי יצחק ע"ה גינזבורג. אחד מתקופות חייו המזהירות שהיו כנראה מאד משמעותיים בעבורו היתה השליחות למגדל העמק, לא היתה כמעט התוועדות שלא חזר משהו מהזכרונות של אותם ימים. מידי שנה בשנה ביום ז' אלול נהג להזכיר 'היום הזה הוא יום הולדת רוחני שלי, היום קיבלתי את השליחות לנסוע למגדל העמק'!

המון רעיונות, חיות רוחניות ויסודות בחינוך והתקשרות לימד ולמד מפרק זמן זה שהיה עבורו ביטוי להתקשרות אמיתית לעשות 'מה שהרבי שליט"א רוצה, בלי להבין, בלי להנות ובלי לקבל חזרה משהו'.

נפרסם במדור זה בכמה חלקים יומן אישי שכתב לעצמו מאותה תקופה ובה ראה לנכון להעלות עלי כתב את פרשה זו.

מכיוון שהיומן נכתב לעצמו, הרי שמותיהם של אישים וחסידיים נכתבו כאן בשם חיבה פרטי ללא 'רשמיות', אך בגלל ש'דבר שבדפוס הוא לדורי דורות' הוספנו תוארי כבוד המקובלים וכן הושמטו ביטויים או ענינים שאינם צריכים לבוא בדפוס

בס"ד, יום א' ח"י אלול ה'תשל"ח.

היום יום ראשון לשליחותנו אשתקד, כהיום לפני שנה עזבנו את אדמת כפר חב"ד ע"מ להמשיך את תורת"ל ל"מגדל אור" אשר במגדל העמק, ומכיון שאז לא רשמנו את כל הקורות עמנו, עלה בדעתי להתחיל לעשות זאת עתה - אף שנשכחו רוב הפרטים - ואכתוב עכ"פ הזכור לי למען יעמדו ימים רבים, ונזכור תקופת זמן זו בה הוטל עלינו למלא שליחות כ"ק אדמו"ר שליט"א להקים סניף תורת"ל "מגדל אור"....

ז' אלול ה' תשל"ז.

בשבתי אחה"צ אל השולחן כאשר ממולי יושב שמשון הלפרין, ולומדים אנו פרק הגזול עצים שהתחילוהו - וכן החברותא שלנו - רק זה עתה בתחילת הזמן, ניגש אלינו ר' (מאיר) מונקה שי' גרוזמן בפני' פתאומית: "האם אפשר לשלוח אתכם בשליחות...?"

.....והוא מתחיל להסביר ולספר לנו כי ישיבתו של הרב גרוסמן אשר במגדל העמק, הנה נגמר המחזור של הישיבה הקטנה, ולא היו התלמידים מוכנים להמשיך

שם לבדם, הי' מתוכנן להעבירם לכפ"ח, אך עדיין אינם מוכשרים ומוכנים לכך, וע"כ הוחלט בהנהלת תורת"ל לשלוח כמה חבר'ה להיות עמם בחודש אלול כדי להכניסם להיכנס לתורת"ל.

לשאלתנו "מי ומי ההולכים?" - יוסף יצחק זלמנוב, ברוך חיים לבקיבקר, דוד ועקנין, אני ושמשון. כעבור זמן קצר "ירד מהרשימה" דוד ועקנין, ונכנסו גם חיים שלמה דיסקין, ואיציק גרוזמן עדיין "שוקל" אם להצטרף אם לא.

מתחילים "סיבובים" בזאל מאחד לחברו, ושאלות "השמעת", מה אתה אומר על כך? עד מתי זה? ושמעות משמעות שונות מתהלכות בזאל כולו, כאשר כולם רואים שה"עלטערע בחורים" (כביכול) משיעור ג' משום מה רועשים, משהו עומד להתחיל, האוויר מחומם...

מקורות יודעי דבר יודעים כבר לספר כי בשעות לפני הצהרים הי' בישיבה הרב יצחק דוד גרוסמן להתייעץ עם אביו ראש ישיבת תורת"ל מה לעשות, וכי הוחלט כנ"ל לשלחנו, כי הבחורים אינם נושאים זקן ובכלל אינם מוכנים להיכנס כך לתורת"ל, והיתה אסיפת ההנהלה והוחלט בדחיפות לשלחנו.

אט אט מפה ומשם מתחיל יותר להתחוויר לנו מה קרה בדיוק, ומעשה שהי' כך הי' (כפי שמתברר בימים שאח"כ):

הרי"ד שי' גרוסמן הגיע למגדל העמק לפני כשבע שנים והתחיל לפעול במסגרת הכולל של תל"ת עד שנתמנה לרב המקום, וגם אחר כך המשיך בפעילות תוך כניסה לדיסקוטקים וכו' וכו' ומלווה פרסומת עתונאית רבה: (ב"האשה" הי' כתוב עליו כותרת ראשית "הרב של החברה" בעמוד ראשון ושם כל תצלומיו עם כל ה"מי ומי" נציגות מגדל העמק בעולם הפשע) ותוך נאומים חוצבי להבות אש ובעיניו הנשואות למרום כמנהג פולין כבש קהל המונים וכן יחידים רבים. הוא שלח חבר'ה לישיבות לבעלי תשובה, הקים רשת ישיבות ערב במקום, באמצעות הכולל, ותוספת ממון לפעילות וכו' וכו', ועד שהחליט להקים כאן ישיבה.

- בהיותו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בהצעה זו, טען אד"ש שעליו להתמסר לעירו ולא לישיבה, אך כאשר ענה שגיסו יעסוק בעיקר בישיבה - הרב נִיבֹנֶר, מוסר'ניק מישיבת נובהרדוק אשר בצרפת - נתן כ"ק אד"ש את ברכתו להצלחה.

הרי"ד גרוסמן מכר את ביתו אשר בירושלים, אסף כספים באמריקה - כששמו הולך לפניו מן העתונות -

אפשר להמשיך כך, ושוב - י.ש. בראש.

זה קרה ביום חמישי, וביום ראשון מקבל הרב גרוסמן טלפון מג' - אנו מרימים ידיים, א"א להמשיך, מתכוננים לפזר את התלמידים בשיבות.

תשובתו היתה: אין זה בידיכם, התלמידים אינם שלכם, המתינו.

הוא נסע מיד לכפ"ח - באותו יום ראשון - להתייעץ עם אביו, ואז החליט אביו כי הוא מתנדב לנסוע להיות ראש הישיבה במגדל העמק אם יבואו עמו כמה מהתלמידים בתות"ל.

ההנהלה התכנסה לישיבה והוחלט על הנוסעים כנ"ל, וכנ"ל התוכנית היתה לחודש אלול בלבד.

- עסוקים בהכנות, אריזת חפצים ובגדים, קונים אצל מני ספרי לימוד בחסידות: 03 קונטרס ומעיין, 50 תניא, 15 מאמרים מלוקטים בלקו"ת - אורזים את חפצינו שבכפר באריזת עראי וכו' -

- בלילה הולכים להתוועד אצל הרב זלמן גופין ששמע בהפתעה על ה"שליחות", הוא טוען שנוסעים כל "פני" הישיבה... ומתחיל לדבר שזהו משהו חדש, בפעם הראשונה שנוסעים למתנגדישע ישיבה ובלי הוראה של הרבי... הם נסעו פעם לקרית גת והרבי הזכירם בהתוועדות פורים סוף סוף אבל עד אז וכו'... המצב רוח מבולבל לא יודעים אם להיות מבוסס או מאוכזב, שמח או עצוב, לא יודעים לקראת מה הולכים, אם המעשה נכון או לא...

נזכרים בסיפור הידוע על כמה חבר'ה שלא הסכימו לחזור מ77 עד שיהיו "שלוחים" ארצה, ואד"ש ענה דאם עושים כהוראת ההנהלה אצ"ל שלוחים, ובא"ל אינני רוצה שיהיו שלוחי, ז.א. שצריך לשמוע להנהלה בין כך ובין כך, און יעמאלט גייט מען אף דעם רבינ'ס פלייצעס.

הסחבת חייבת להמשך, אך סו"ס מגיעה המונית, מונקה מאחל לנו הצלחה, וברקה מנדלסון מבקש את "הרב גרוזמן" שיאמר כמה מילים להתמימים השלוחים הנוסעים ל"ישיבת מגדל אור במגדל העמק". מה שאמר הרב מ. ש' גרוזמן להת' השלוחים וכו': "תכנסו למונית ושיהי' בהצלחה רבה".

- מ'פארט, לא יודעים לקראת מה, איך יהי' ומה יהי', ומקוים לה'...

המשך יבוא אי"ה

וקנה בית בו התחילו ללמוד תלמידים. הנהגתו בכלל היא פזרנית מאוד, וכמאמר הידוע שבכסף אפשר לקנות אפילו שונאי בצע, הי' זה בס"ד הכלי להצלחתו.

גם הרישום ל"מתיבתא" זו הלך בצורה כזאת כאשר לכל פעיל שמכניס תלמידים משלמים לפי נפשות.

וכך גדלה הישיבה, כל שנה נכנסו עוד ועוד תלמידים, באו ראשי ישיבות, והריד"ג אינו מקמץ במשכורות והעיקר שתפרח הישיבה.

מפעם לפעם נוסע הוא לאמריקה ומקבץ ממון מכל מי שאפשר מכל החוגים והזרמים וממשיך את פעילותו ביתר שאת וכמו"כ את הישיבה.

גלגולים רבים עברו על הישיבה, כאשר כל כמה חודשים מתחלפים ראשי הישיבה, ואביו - ר' ישראל גרוסמן - בוחן את התלמידים.

כאשר כבר עברו חמש שנים של לימוד כאן, נמאס לתלמידים מן המקום, לראות כל הזמן רק אותו נוף ואותם פרצופים, ואז החלו הדיבורים לאן שולחים אותם.

הריד"ג התרוצץ בב"ב ובירושלים וכו' ולא מצא עד שהציע לעבור לכפ"ח, התלמידים בחלקם הסכימו אבל העמידו כל מיני תנאים בצורה מוגזמת מאוד.

היו כאן האחים ג', והכניסו אווירה של מתנגדישקייט נגד חסידות בכלל, ונגד חב"ד בפרט, אבל בכ"ז הסכימו לעבור.

י.ש. בראש "חימים" את כולם שלא להסכים לכך ולבסוף הסכימו אבל בתנאי שיהיו בבנין נפרד בלי קשר לכל תות"ל, שיהיה להם מג"ש לחוד וכו' וכו' ושתהי' מבשלת מיוחדת שתכין מאכלים מרוקאיים...

הבקשה באחרונה הרגיזה מאוד את הרב גרוסמן והוא התפרץ נגד י.ש. בחריפות רבה.

הראשי ישיבות, קראו לדין תורה אצל ה"סטייפלער" ופסק שיהי' כפי רצון התלמידים והריד"ג גרוסמן מחויב לספק להם הכל...

הוחלט להקים ישיבה גדולה בכפר יונה בבניני הסוכנות. הריד"ג קנה סטנדרים ריהוט וכו' במאה אלף ל"י וכן השתתף במשכורתם של הג', אך משום מה העסק לא דפק - מה קרה בדיוק לא ידוע, אבל השיעורים לא היו טובים, והאוכל לא היה 001%, והפנימי לא הי' כדבעי, והסוכנות התחרטה מהסכמתה לתת את הבנינים כשראו כ"כ מעט תלמידים (61)..... העסק התחמם יותר ויותר, וכשהרב גרוסמן בא לביקור, באו כולם בטענות שאי

שער היחוד והאמונה - פרק ג' חלק רביעי

המציאות שממנו הם עשויים²).

ולא היו רואים את "ממשו" - את תוקף מציאותו של הנברא הגשמי, כמו שאנו רואים עתה את מציאות הנבראים שהיא מציאות קיימת חזקה.

את כל זה לא היינו רואים כלל אילו ניתנה רשות לעין לראות.

(ואין³ הכוונה שאז היו רואים שהעולם הוא אין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש. שהרי כתוב⁴ "בראשית ברא אלוקים" והתורה אומרת שבפועל העולם נברא.

אלא שאילו ניתנה רשות לעין לראות, והבריאה הייתה רק ממידת החסד ושם הוי' בלי צמצום והסתרה⁵, אזי "אין היש והחומר של הנבראים תופס מקום כלל, רק בטל ונכלל במקורו. כביטול זיו השמש בשמש, שישנו במציאות, רק שטפל ובטל לגמרי".

והיינו שהיו רואים שלמרות שהם קיימים בפועל, אך כל תוכנם ומהותם הוא אין ואפס לגמרי וכל המציאות היא אך ורק דבר ה', עד שלא היו רואים כלל את גשמיותם וחומרם וממשם).

[ואמנם בסוף הפרק אין רבינו מסתפק גם בהסבר זה, שהנברא נראה לנו כמציאות מפני שלא רואים את המקור. והוא ממשיך ושואל שם, כיוון שלאמיתו של דבר הנברא נמצא במקורו תמיד והוא שם בטל במציאות ואין ואפס לגמרי - איך ייתכן, אפילו כשאין אנו רואים את המקור, שנראה אותו כמציאות. והרי אין מה לראות, כיוון שבהיותו שם הוא אין ואפס ממש, כדלקמן.

ועל זה בא ההסבר⁶ שמידת הגבורה, בכוחו הכל יכול של הקב"ה, גורמת לנברא להרגיש כאילו הוא מציאות בפני עצמו, למרות שבאמת הוא בטל במציאות והוא אין

#אילו ניתנה רשות לעין לראות

אבל אילו ניתנה רשות לעין לראות, אילו היינו יכולים, בעיניים הגשמיות שלנו, לראות, או לפחות ולהשיג, באופן שזה ייקלט ויונח אצלנו, את הכח האלוקי שנמצא בתוך הנברא.

שזהו החיות ורוחניות שבכל נברא שנמצא בתוכו, שחיות ורוחניות זו הוא השופע בו, בתוך הנברא.

ושפע זה נלקח ממוצא פי ה', מהכח האלוקי שיצא כאילו מפי ה', מהמוצאות שמהן יוצאים האותיות¹. ונוסף למוצאות, בא השפע גם מורוח פין יתברך.

והיינו, כמו במשל הדיבור באדם, שישנו ההבל הפשוט היוצא מן הלב והריאות ובא אל הפה ("רוח פיו"). וב"רוח" זה מצטיירות האותיות על ידי המוצאות הפרטיים. ומשניהם יחד - מהרוח המלוכשת במוצאות - בא הדיבור. וכן בנמשל, בדבר ה' שבא לברוא נברא פרטי זה.

ואילו היינו רואים את דבר ה' המהווה ומחי' את הנברא, לא היה גשמיות הנברא וחומרם וממשו נראה כלל לעינינו.

לא היו רואים בכלל את הגשמיות של הנברא.

ולא היו רואים בכלל את מציאות החומר שממנו עשוי הגשמיות.

(כי הגשמיות מורכבת מחומר וצורה, ולכל דבר גשמי יש גם חומר ממנו הוא עשוי, וגם צורה, שהיא תוכן ומהות פרטית שלו. וכיוון שהנברא כלול ובטל באמת לגמרי בתוך מקורו, לא היינו רואים בכלל את הדברים הגשמיים. ולא היינו רואים גם את החומר, שהוא עצם

[1] כי גם באלקות יש חמש מוצאות שמהן יוצאות כ"ב האותיות, אף שהם נעלים לאין קץ על האותיות שלנו, כדל' עיל ספ"ב וכדלקמן פ"א.

[2] יש שרצו לפרש (רז"ג) ש"גשמיותו" היא מציאות שלא נראה בה כלל אלקות. ואילו "חומר" כאן הכוונה לחומ' ריותו, שלא היו רואים את החומריות, שהיא מה שהנברא (לא רק שאינו מראה כלל אלקות, אבל עדיין אפשר לקחת אותו ולהפוך אותו לחפץ של מצווה. אלא יותר מזה, הוא גם מסתיר ומעלים על אלקות, כמו דברי מותרות שמביאים את האדם להיות זולל וסובא וכדומה, ושוללים כל שייכות לא לקות ורוחניות. ואם לא היו רואים את הגשמיות, מכל שכן שלא היו רואים את החומריות. אבל לכאורה המשמעות הפשוטה של "חומר" היא החומר ולא החומריות. ובכלל,

למה צריך לפרט לחוד את החומריות - מה החידוש בכך שלא רואים את החומריות, אחרי שאמרנו שלא רואים את הגשמיות.

[3] מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ע' שפ. ועד"ז בשרש מה"ת פכ"ב.

[4] בראשית א, א.

[5] דהיינו מידת הגבורה ושם אלוקים דלקמן פ"ד.

[6] בפ"ד.

[7] ע"פ לקו"ש חכ"א ע' 431. ובתרגום ללה"ק בשבס"ה בספ"ה.

[8] הביאור דלקמן ע"פ סה"מ תשי"א (לאדמוהרי"צ) ע' 160.

ואפס לגמרי בתוך מקורו.

אולם⁷ גם אחרי ההסבר שמידת הגבורה מצמצמת ומסתירה על האור האלוקי וגורמת לנברא להרגיש כאילו הוא מציאות בפני עצמו. גם אחרי הסבר זה זקוקים עדיין להסבר כאן שזהו משום שעניי בשר לנו ואין אנו רואים את החיות האלוקי.

שכן, אילולא שעניי בשר לנו, אזי, למרות שמידת הגבורה מסתירה על הנברא שלא יראה את המקור. אבל הרי האדם הוא שכלי, והי' עליו להתבונן ולהבין בשכלו, ועל ידי השכל יורגש הדבר גם בלבו, שהנברא בטל בתכלית למקורו ואין לו שום מציאות חוץ למקורו. ומדוע זה לא קורה, והאדם מרגיש גם בשכלו ובמידותיו שהעולם הוא מציאות בפני עצמו.

ועל כך בא ההסבר כאן, שזה לא רק הסתר מבחוץ, על ידי מידת הגבורה, שלא יראו את הכח האלוקי. אלא מידת הגבורה גורמת הסתר גם בנו, במציאות הנבראים, שעניינו יהיו עיני בשר. ובגלל שעניי בשר לנו, לכן לא רק לא נראה זאת בעיניים הגשמיות, אלא "אין אנו יכולים (לא רק) לראות (אלא גם) ולהשיג", וקשה מאד שהדבר ייקלט ויונח אצלנו אפילו בשכל ובמידות, מאחר שכל מציאותנו היא בשר ועינינו הן עיני בשר. ולכן אנו הנבראים מרגישים כאילו אנו מציאות יש בפני עצמו].

#הנברא בטל במציאות בתוך מקורו

כי הוא, הגשמיות והחומר ותוקף מציאותו של הנברא, הוא בטל במציאות ממש לגבי החיות והרוחניות שבו.

לא זו בלבד שמציאותו של הנברא תלוי' בכח האלוקי, אלא הכח האלוקי הוא כל מציאותו של הנברא. והגשמיות והחומר של הנברא בעצם אינם מציאות כלל, אפילו לא מציאות לא אמיתית.

וכדי לומר זאת לא די במה שנתבאר שהנברא מצד עצמו הוא אין ואפס וכל מציאותו מתייחסת רק לכח האלוקי - כי גם אם נקבל זאת, עדיין הנברא הוא מציאות שאינה אמיתית, שתלוי' לגמרי בכח האלוקי, אבל לא אין ואפס לגמרי. ועדיין אי אפשר לומר שאילו היינו רואים את הכח האלוקי לא הייתה גשמיות הנברא נראית לעינינו כלל.

ורק משום שכאן נוספה הדגשה, שהנברא נמצא כל הזמן בתוך מקורו דבר ה'. ולכן הוא לא רק כמו אור השמש שמחוץ לשמש, אלא כמו אור השמש שבתוך השמש. שכאן האור והזיו הוא אין ואפס ממש, כדלקמן

וכ"פ רי"כ. ולכאורה אין זה כדברי ה"סודות" לרמ"ח גולוי' מב. ומה שכתב (ס"ו הערה 4) שבסה"מ שם משמע שזה כבר יודעים בפ"ב - לכאורה משמע שם להיפך, שזהו החידוש של פ"ג. ומאידך, ההסבר שלו, שהחידוש בפ"ג הוא בנוגע למעלה וחיבות. וכמו שלגבי השמש לא משנה כלל אם יצא

- לכן מובן שבעצם הי' צריך להיות שלא נראה בכלל את הנברא.

מדוע - אומר רבינו שני פרטים⁸. קודם כל, המסקנה ממה שאמרנו קודם: מאחר שמבלעדי הרוחניות, היה הגשמיות והחומר של הנברא אין ואפס ממש, כמו קודם ששת ימי בראשית ממש. שמה אנו רואים שהנברא תלוי לגמרי בדבר ה'. וכל מה שהוא קיים, אין זאת מציאות אמיתית, אלא אך ורק מפני דבר ה' שבו. שזה אומר שאין הוא מציאות בפני עצמו, אלא כל מציאותו תלוי' לגמרי ומתייחסת (לא לעצמו, אלא) אך ורק לכח האלוקי.

אך רבינו אינו מסתפק בזה (כי לא די בזה לומר שהוא גם עכשיו בפועל אין ואפס ממש), אלא הוא מוסיף יותר. לא זו בלבד שאילולא הכח האלוקי הוא אין ואפס וכל מציאותו מתייחסת רק לכח האלוקי, ולכן הוא לא מציאות אמיתית. אלא גם אחרי שהכח האלוקי מהווה אותו, עדיין הוא אינו מציאות כלל, גם לא מציאות שאינה אמיתית.

וזאת משום שהנברא כלול כל הזמן במקורו. ולכן, בהיותו בתוך מקורו, אין לו שום מציאות כלל בפני עצמו, גם לא מציאות שאינה אמיתית. אלא כל מציאותו ומהותו של הנברא, גם אחרי שנתהווה, היא מציאות שכלולה בכח האלוקי ואינו מציאות בפני עצמו כלל, אלא הוא אין ואפס ממש.

כי והרוחניות השופע עליי, על הנברא, שרוחניות זו באה ממוצא פי ה' ורוח פיו, הוא לבדו המוציאו תמיד מאפס ואין ליש, ומהווה אותו.

כלומר, לא זו בלבד שהכח האלוקי הוא הסיבה היחידה לקיומו, אלא גם אחרי שנתהווה אין כאן אלא רק הכח האלוקי לבדו. והנברא, גם אחרי שנברא, אינו מציאות כלל, גם לא מציאות שאינה אמיתית, משום שהוא נמצא וכלול לגמרי בתוך מקורו, כדלקמן.

אולם גם אחרי כל זה עדיין הנברא הוא מציאות קיימת. אמנם לא מציאות אמיתית, אלא מציאות שאינה אלא השתקפות והארה בעלמא של משהו אחר. ומציאותו אינה מתייחסת כלל לעצמו, אלא רק לכח המהווה אותו. ובכל זאת עדיין יש כאן מציאות של עולם קיים.

אמנם כל קיומו אינו כלל מצד עצמו ואינו מתייחס אליו כלל, כי גם עכשיו הוא בעצם אין ואפס. אולם בפועל עכשיו הוא כן קיים. אמנם קיום לא אמיתי, כי כל קיומו אינו מצד עצמו אלא רק בגלל הכח המהווה אותו, אבל בגלל זה הוא אכן קיים כעת בפועל.

ממנו אור או לא. והמשל מהחתונה, שמי שנמצא 'בפנים' לא אכפת לו כלל מה שיוצא החוצה - לכאורה לא זה מה שכתוב בתנאי. כ"א עיקר מה שכתוב הוא בנוגע לאור הכ' לול, שבהיותו כלול הוא בטל במציאות לגמרי. וכך העולם בהיותו כלול במקורו הוא בטל במציאות לגמרי.

וכמו האור המתפשט מן השמש. שלמרות שהוא קיים רק בגלל השמש, והוא חייב להתחדש ממקורו כל הזמן, וכל מציאותו אינה אלא לגלות את מקורו. אולם בפועל (בגלל השמש) יש כאן מציאות של אור המתפשט מן השמש. וכמו בזריקת האבן, שבפועל (בגלל הכח הזורק) יש כאן מציאות של אבן מעופפת. וכמו בקריעת ים סוף, שבפועל (בגלל רוח הקדים שהולך ה') יש כאן מציאות של מים שעומדים כמו חומה.

וגם הדוגמא שהובאה [הערת המערכת החייל: בחלק הראשון של הביאור - התפרסם בגליונות הקודמים - מאדם המביט במראה, שהדמות שנמצאת בתוך המראה היא לא דבר שנמצא בעצם. כי בעצם אין כאן מאומה, אלא רק השתקפות של האדם המביט בלבד. ולכן כשהאדם יזוז משם תתבטל הדמות שבמראה בדיוק כמו שלא הייתה מלכתחילה. וכך בנמשל, שאם ייפסק הכח האלוקי יחזור הנברא להיות אין ואפס ממש כמו לפני ששת ימי בראשית ממש -

ובכל זאת, גם בדוגמא זו, באותו רגע שהאדם מביט במראה יש כאן דמות נוספת על האדם שניבטת במראה. אמנם היא תלוי' לגמרי באדם המביט ובלעדיו אינה מציאות כלל. ובכל זאת, כאשר הוא מביט במראה יש

כאן מציאות נוספת, דמות שלו שנמצאת במקום אחר ממנו, בתוך המראה, אלא שמציאות זו תלוי' בו לגמרי והיא רק תוצאה והשתקפות שלו.

וזה עיקר החידוש של פרק ג'. שלא זו בלבד שהנברא תלוי לגמרי במקורו. אלא שאין לו שום מקום אחר חוץ למקורו, כי הוא כלול לגמרי כל הזמן בתוך מקורו. וממילא הוא בטל שם במציאות לגמרי ואין לו שום מציאות כלל. לא זו בלבד שאין לו שום מציאות בפני עצמו, בלי המקור, אלא שגם יחד עם המקור אין לו שום מציאות כלל, והוא אין ואפס ממש, כיוון שהוא כלול כל הזמן בתוך הכח האלוקי מקורו.

וכפי שיוסבר בפרטיות יותר בהמשך הפרק שהנברא נמצא כל הזמן בתוך מקורו דבר ה'. וממילא, בהיותו בתוך המקור, אין פירוש הדבר רק שכל קיומו תלוי ומתייחס למקורו. אלא שגם בעת שדבר ה' נמצא בו ומהווה ומחי' אותו, גם אז הוא בטל במציאות במקורו ואינו מציאות לעצמו כלל, גם לא מציאות לא אמיתית, אלא אין כאן אלא אך ורק את הכח האלוקי. וזהו מה שרבינו מדגיש שהנברא הוא באמת לאמיתו אין ואפס ממש לגמרי, אפילו לא מציאות לא אמיתית, אלא באמת אין ואפס לגמרי.

דעם רבי'ס שפואן

מדוע נראה שצמצום כפשוטו?

וואס דאס איז אויכעט, ווי גערעדט פריער, [אשר זהו ג"כ, כמו דובר לעיל], והוא העיקר, בהנוגע למעשה בפועל:

אז מ'זאל וויסן זיין, שידעו,

אז אע"פ וואס מ'גייט ארויס פון א בית הכנסת ובית המדרש, שאע"פ שכשיצאים מבית הכנסת ובית המדרש,

שרייט די וועלט ארום עם: "צמצום כפשוטו", און בריינגט עם אויף דערויף כמה וכמה ראיות. צועק העולם מסביבו: "צמצום כפשוטו", ומביא לו על זה כמה וכמה ראיות.

דערציילט עם תורה, אז צוליב וואס האט מען עם געשטעלט אזא מין ניסיון, און אין אזא מין ירידה, מספרת לו התורה, שבשביל מה העמידו אותו בכזה מין ניסיון, ובכזה מין ירידה,

(דער עצם הערן אזא מין קס"ד, אט גופא איז שוין א ירידה) (עצם זה ששומע כזה מין קס"ד, הנה זהו גופא כבר ירידה)

איז דאס איז ירידה לצורך עליה, זהו ירידה לצורך עליה,

ער זאל קאנען בא זיך מאכן נאך קלארער און נאכמער פנימיות'דיק און נאכמער פארשטנדיק ביז אין שכל אנושי ווי אזוי ס'קאן זיין אן עולם ומלואו. שהוא יוכל לעשות אצלו יותר ברור ויותר פנימי ויותר מובן עד בשכל אנושי שיכול להיות עולם ומלואו [אף שצמצום אינו כפשוטו].

און ווי דער רבי מהר"ש איז מאריך בארוכה וכפי שמאריך הרבי מהר"ש

בהנוגע אז מ'קאן ניט זאגן אז די גאנצע וועלט איז מערניט ווי א דמיון,

בנוגע לזה שלא יכולים לומר שכל העולם זה רק דמיון

ווארום אט דעמולט וואלט קאן ניט זיין אויף מעשה כשפים [היות שאז לא יכול להיות מעשה כשפים] - "מכחישים כח פמליא של מעלה" - זאל מען זיין חייב אויף דערויף אן עונש, [שיתחייב עליהם עונש]

אויב ס'איז מערניט ווי א דמיון בעלמא, אויף דערויף איז ניט שייכות קיין עונש.

אם זהו לא יותר מאשר דמיון בעלמא, לא שייך על זה שום עונש.

ראה זה חדש

יצא לאור עולם!

**קובץ
מפרשים**

**חוברת א'
זמן חורף**

80 עמוד!

חובה

ללומדי פוק האשה נקנית

ראשי ישיבות, ר"מים,

משיבים, ותלמידים

- מבית היוצר של תות"ל ראשל"צ -

**להשיג בהמייל דמעות החייל, בישיבה,
ואצל הנציג 7701.**

יחי אדוננו מורנו ורבינו

דברי משיח

הננו מתחילים בזאת מדור חדש בעז"ה.

זכה דורנו האחרון כי תורתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א פושטת צורה ולובשת צורה ומתגלית אט אט לכל השכבות ולכל הרבדים. מאז ומתמיד ידענו כי 'אינה דומה' שמיעת הדברים בקלטות לראיית הדברים מודפסים על ידי המניחים והחוזרים, והנה בדור זה ובתקופה האחרונה הולכת ונדפסת סדרה מהפכנית המביאה את 'דברי הרב' כאמירתן בסיני עם כל הלשונות והביטויים שהיו תמיד בבחינת 'תוונא דליבא' ועתה נדפסים הם בסדרת 'דברי משיח'.

מאות מאות פנינים, ביטויים ורעיונות מובעים דווקא בסגנון הנכתב בסדרה זו ובאים אנו בזאת בלקוטי אחר לקוטי להגיש משם מידי גליון פנינים בעניני התקשרות, גאולה ומשיח.

חומש וגמרא עם פירוש רש"י - הכנה ל'תורה חדשה'

"ליהודי עם זקן לבן, הלומד ג"כ מקרא על דרך הפשט, אבל - הוא לא לומד באופן שנשאר בלימוד הפשט ממש (הי' לא תהי'...)... ולכן, בכדי לקבל תוספת ביאור בפרש"י זה צריכים ללכת דוקא לילד..."

ולהעיר, שלימוד המקרא ע"ד הפשט - כולל ע"י לימוד מקרא יחד עם פרש"י - נוגע ג"כ, וזהו הכנה - לגאולה העתידה, כי ע"י הלימוד עכשיו, נעשים ראויים לקבל את הלימוד ד"תורה חדשה" דלעתיד לבוא, וכמאחז"ל "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" שיש לו כבר את הלימוד ("תלמודו") מן המוכן, ועי"ז יכול ללכת הלאה. שזהו לכל לראש לימוד מקרא ע"ד הפשט - עם פרש"י.

ולהוסיף, שכן הוא גם בנוגע ללימוד המשנה וגמרא שצריכים ללמוד, לכל לראש, ע"ד הפשט - עם פרש"י."

(משיחת ליל ש"ק ו' דחג הסוכות ה'תשמ"ט, דברי משיח
ח"א ע' 223)

מדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנושא:

אלעמאל תמים

אפילו אם נהיה ראש ישיבה עיקר מעלתו שהיה תמים

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר פעם, שתלמיד ישיבת תומכי-תמימים, גם לאחר שיוצא מבין כתלי הישיבה, נשאר תמיד תלמיד. "קדושה לא נעקרה ממקומה", ולכן, באיזה ציור שיהי' אח"כ, בעל-עסק או יושב-אוהל, ואפילו ראש-ישיבה או אפילו משפיע - הרי עיקר מעלתו היא שנשאר תלמיד. הדבר היותר יקר הוא - היותו תלמיד של רבותינו נשיאינו: כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, ובנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר. ובפרט אם זוכה להיות תלמיד המחכים את רבו, וכמדובר בהמאמרים שע"י תלמיד זה מגיע הרב לכח ההיולי העצמי, הקשור עם עצם הנפש, ומשם נשפע גם לתלמיד. תלמידי הישיבה הם תלמידים של רבותינו נשיאינו, מייסדי הישיבה, וע"י התקשרותם עם העצם של הרביים קשורים הם עם עצמותו ית', שלמעלה גם מבחי' גליא דקוב"ה וסתים דקוב"ה. . . כאמור לעיל, תלמיד תומכי-תמימים, גם לאחר צאתו מבין כתלי הישיבה, נשאר תלמיד. ולכן, הדברים האמורים מכוונים גם בנוגע לאלו שהיו תלמידים בעבר, גם אם עכשיו הם בעלי-עסקים - שצריך להיות אצלם "ופרצת" בהענינים שתלמידי הישיבה צריכים לעסוק בחיות ולהט ("קאָכן זיך"), כמבואר בארוכה בקונטרס עץ החיים, כיון שזהו עיקר ענינם. . . ה"זהיר טפי", החיות וההתלהבות, אצל תלמידי תומכי-תמימים, הוא - בפנימיות התורה. ולכן, כל אלו שבהשגחה פרטית יש להם שייכות לתומכי-תמימים, הן התלמידים בהוה והן התלמידים בעבר, הנה ה"גורל" שלהם הו"ע דפנימיות התורה, ובזה צריך להיות החיות וההתלהבות שלהם. וע"י ההנהגה ד"ופרצת" בהענינים דתומכי-תמימים, מתקשרים עם העצם של רבותינו נשיאינו, ועל ידם - עם עצמותו ית' ממש.

(משיחת ש"פ קדושים תשי"ט)

גם בגאולה האמיתית והשלימה

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שבשנת תרס"ו אכל כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע סעודת אחש"פ ביחד עם התלמידים, וציווה לתת לכל תלמיד ד' כוסות. ואמר אז: דאָס איז סעודת משיח. ומובן, שההוראה היתה לא רק עבור שנה ההיא, כי אם אז גילה אדמו"ר נ"ע את ההנהגה הראוי' עבור כל השנים. ולכן ישתו גם עתה תלמידי הישיבה ד' כוסות. וכיון ש"קדושה לא זזה ממקומה" וכן הדין בנגלה, כפי שמצינו בגמרא: "קדושה שבהן להיכן הלכה" (הכי פקעה בכדי), דהיינו שאין קדושה נפקעת אלא ע"י פדיון, או מעשה אחר המועיל ע"פ תורה, אבל מעצמה - "קדושה שבהן להיכן הלכה"?! היינו, שלא זזה ממקומה - הרי ההוראה שתלמידי הישיבה צריכים לשתות ד' כוסות היא - לא רק לאלו הלומדים עתה בישיבה דוקא, אלא הכוונה היא גם לאלו שלמדו מלפנים בתומכי-תמימים, שכן, להיותם תלמידים בעבר, נשארו תלמידים לעולם, עד ביאת המשיח ועד בכלל.

(משיחת אחש"פ תשט"ז)

רוצה 'להתקשר' לרבי ואינו לומד בתומכי תמימים

במענה על מכתבו. . בו כותב אשר רוצה להתקשר וכו' ומבקש ברכה בלימוד התורה וכו'. הנה בידו הדבר וכמבואר אופני ההתקשרות בכמה מקומות וכללותם הוא לימוד תורת החסידות והליכה והנהגה בהדרכותיה ומנהגיה ולהשפיע על חבריו וסביבתו בכלל. . לכאורה אינו מובן, כיון שאביו הוא מחניכי ישיבת תורת אמת ומתנהג במנהגי חב"ד - כמו שכותב במכתבו, הוא רוצה להתקשר ואעפ"כ אינו לומד באחת מיישיבות חב"ד אשר בארה"ק ת"ו. (אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח חי"ט עמ' קצו)

דעת עולות

שנכתב במדור זה יראה כי המערכה בנויה מחיבור שני מהלכים בתורתו הקדושה ואיחודם לאחד: השיחות באחש"פ תנש"א על יצירת 'חפצא' מצד עצם הציווי לאדם, וביחד עם זה ציון יחיד בלקו"ש חט"ז ע' 135 הערה 42 במחלוקת הפוסקים ב'שם חמץ' לפני פסח, ועל יסוד זה סובבת והולכת כל המערכה) ונכתבו רק על פי דעת הכותבים ולפי הבנתם הקצרה, ונבקש מכל המעינים לתת את דעתם ועיונם, שהרי גבהו דרכיו מדרכינו, כפשוט.

מגישים אנו בזה את המשך ה'מערכה' ממשנתו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בסוגיית 'חומר וצורה' בדיני איסור חמץ.

המדור נכתב בהשתתפות הרב שמעון ויצהנדר רה"ק, הרב אלחנן רקובר ר"מ עיונא שיעור ג' והרב יוסף יצחק רוק ר"מ שיעור א' עיונא.

הננו שבים ומדגישים כי הדברים בחלקם הגדול הם דיוקים בתוך תורתו הקדושה (המעין היטב בכל מה

חומר וצורה (ג)

[ולהעיר: יסוד זה - שרצון הקב"ה יהיה ניכר בחפצא - הינו כללות הפעולה והחידוש של מתן תורה⁶ ושל קיום המצוות שלאחר מתן תורה וממילא יסוד ה'הלכות' המבוארות במשנה תורה לרמב"ם].

באיסור של 'חמץ' יש לדון⁷ האם על חפצא זו⁸ קיים גם 'שם חמץ'⁹ תמיד - היינו דמכיוון שאיסור חמץ חודר ל'חומר' של החפצא, פועל הדבר שיהיה 'שם חמץ' על החפצא גם לפני זמן האיסור¹⁰, ומ(שעה חמישית בערב) חג הפסח חפצא זו נאסרת על האדם, או¹¹ שמכיוון שאיסור חמץ הוא רק על

ד. בעצם מהותו:

הקדמה: הנה בכל מצוה (עשה ולא תעשה) יש את מציאותה כחפצא, ועליה באים הוראות התורה בעשה ול"ת¹.

בסגנון אחר²: עצם מצוות התורה (ולא רק קיומן) מכריחות מציאות של חפצא³ וכתוצאה והמשך לציווי התורה מקבלת חפצא זו חשיבות גם לפני זמן הציווי והקיום⁴, מכך שמציאותה מוכרחת מצד ציווי התורה, ולאחר מכן על ידי פעולת וקיום המצוה ע"י הגברא - נעשית חפצא זו 'חפצא של קדושה'⁵.

הסכך, הזרעים, הבהמות והממונות, לדוגמא) והצד הדיני- התורני של הדברים ולראות איזה חלק מהם הוא ה'מציאות' ואיזה הוא הדין. אולם בתורתו של משיח מוצאים אנו המשך להנ"ל והוא שונה מהתפיסה של 'המידות לחקר ההלכה' כמו שיתבאר בהמשך הדברים כאן - ראה הערה הבאה.

הנושא השני - המושגים 'גברא' ו'חפצא' - עקב האריכות ראה 'מילואים' להערה זו - לקט עניני 'גברא' ו'חפצא' מתורתו של משיח - יודפס בעז"ה בגליון הבא.

[2] הבא לקמן הוא ענין שנתחדד וסוכם בבירות בתורתו של משיח באחרון של פסח תנש"א (השיחה יצאה לאור בתחילה כ'ליקוט' לחג השבועות תנש"א "ובהוצאה שני' עם הוספות ב'המאור' סיון-תמוז תנש"א. התועודיות תנש"א ח"ג ע' 89 ואילך" (לשון הערה 13 בדבר מלכות ש"פ נצבים תנש"א - מהדורת 'התועודיות'). למעשה כבר ב'הדרן על הרמב"ם' תשל"ה בו הוסד יסוד זה מביא בנקודתיות נקודה זו ושם באים הדברים כ'סגנון אחר' להאמור לפני זה, ובלשונו הק' "בסגנון אחר: הלכה מכריחה מציאות חפצא שלה", היינו שלכל לראש יש את המצוה ולאחמ"כ ה'חפצא' [לחביבותא

[1] הדרן על הרמב"ם תשל"ה סעיף ה'. יסוד זה שנכתב בפשטות ב'הדרן תשל"ה' [והוא בסיס למתבאר בהמשך ההדרן שם], נתבאר בכמה מקומות ונחלקם לשתי מחלקות ושלבים:

א. המושג 'דין' ו'מציאות'.

ב. המושג 'גברא' ו'חפצא'.

הנושא הראשון - 'דין ומציאות' הובא עם דוגמאות במפענ"צ פרק כ' ס"ה וס"ח. הרעיון התבאר בבירות בספר 'המידות לחקר ההלכה' [ספר זה נזכר בתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בלקו"ש ח"ב ע' 189 במ"מ למכתב, ובשיחת שמח"ת תשמ"ג סל"ד - אולם למרות שמזכירו במכתב - אין ספר זה חלק מהמראי מקומות שמביא בלקו"ש, גם במקומות שלכאורה שייך לציין לשם, וד"ל] מידה יא "כל דין קשור לאינו מציאות של עצם או של פעולה ואי אפשר לדין שיתהווה בלי איזה מציאות... המציאות היא בבחינת כמות והדין בבחינת איכות". עיי"ש. משמעות הדברים כי התורה עוסקת בחפצי ובעניני העולם ולכן דיון בה התורה עוסקת יש לחלק ולמצוא את הצד העובדתי של הדברים (מציאות האתרוג,

‘צורת’ הדבר, הרי ‘שם חמץ’ נוצר רק בעת שחל האיסור על האדם ולא קודם לכן.

ענין זה נוגע להלכה¹². הן בהלכות תערובות חמץ¹³ והן בהלכות הגעלת כלים שהשתמשו בהם כל השנה בחמץ¹⁴.

משו"ע רבינו הזקן¹⁵ הפוסק הלכה למעשה שחמץ נקרא ‘איסורא בלע’, נראה שסובר כאופן הראשון¹⁶.

[ולהוסיף¹⁷ כי גם לפי האופן הראשון - שכל השנה יש ‘שם חמץ’ ובפסח רק נוסף ה‘איסור’ על האדם

דמילתא: בכת"ק שנתפרסם (תשורת פלטרק ועוד) נכתב הנ"ל בשתי מהדורות. בתחילה כתב "כל הלכה שייכת רק באם יש - בסגנון הידוע - חפצא ובמילא מכריחה מציאות חפצא שלה". לאחר מ"כ מחק הנ"ל וכתב "בסגנון אחר הלכה מכריחה מציאות חפצא שלה". ויש להרחיב ואכ"מ].

בהבנת הדברים יש לומר בשני אופנים: א. השיחות הנ"ל עוסקות ב'חשיבות החפצא' כדבר בעל הגדרה ייחודית שבא בעקבות ציווי התורה. ב. ציווי התורה יוצר **מציאות עובדתית** של החפץ (ולפי זה הוספה זו שונה מתפיסת 'המידות לחקר ההלכה' שצוטט בהערה הקודמת. בעוד וב'המידות לחקר ההלכה' (תלמיד הגר"ש שקאפ) נראה כי דבר ברור כי היסוד המקדים ל'דין' הוא עובדת המציאות, ובלשונו: "כל דין קשור לאיזו מציאות ומשמעות הדבר הוא, שאין דין בלי איזו מציאות של עצם או של פעולה כנ"ל, אבל המציאות היא מציאות גם בלי הדין הקשור עמה. ז.א. שהדין קשור לעולם במציאות אבל אין המציאות קשורה לעולם בדין" (וכהמשך לכלל זה מביא את חידושו של הגר"ש שקאפ שדיני ממונות הם מציאות לפני הדין), הרי כאן מודגש כי 'הלכה מכריחה מציאות חפצא שלה', היינו שה'דין' יצר את המציאות, והדברים עתיקים ואכ"מ.

[3] להעיר כי בשיחה שם (אחש"פ תנש"א ולקו"ש חל"ח חגה"ש) מביא כדוגמא לכך את מצוות 'מצות תאכלו' - ואולי נרמז בזה גם שייכות לנידון דידן - איסור חמץ - שהרי מצה היא גם 'היפך חמץ'.

[4] ובזה כמה אופנים ודרגות התלויים הן מצד תקופת הזמן - אינו דומה חשיבות ה'חפצא' כאשר מתחיל התחלת חיוב על האדם (ולדוגמא שלשים יום קודם החג) ולפני זה וכן לאחר אפשריות קיום המצווה גם בדיעבד (קריאת המגילה מתחילת החודש) ועוד. והן מצד מהות המצווה או האיסור (ראה בכ"ז לקו"ש חט"ז שם סעיפים ט-י בארוכה).

[5] ובזה עצמו כמה דרגות, כל מצוה וכל איסור לפי ענינו. במצוות עשה - תשמישי מצוה, תשמישי קדושה, קדושה, קרבנות, כו'. במצוות לא תעשה - כל איסור לפי גדרו.

[6] לקו"ש חט"ז יתרו ג' ובפרטיות יותר - קונטרס 'אימתי הן תמימות' (אחש"פ תנש"א) סעיף ט'. ואולי יש להוסיף: בשיחה שם מבאר כי מכיוון שיסוד זה הוא כללות הפעולה של מתן תורה לכן רעיון זה משתקף במיוחד במצוות ספירת העומר

- מדגיש אדה"ז כי כאשר חל האיסור מיתווסף חידוש שהיא נעשית 'חתיכת נבילה'.

(ע"פ לקו"ש חט"ז ע' 135 הערה 42, חכ"ב ע' 105-106 הערות 19 21-, חט"ז יתרו ג', אחש"פ וש"פ אחרי תשל"ו ומענה להגרש"ח ע"ה גוטניק, קונטרס 'אימתי הן תמימות' (אחש"פ תנש"א) סעיפים ו', ט', לקו"ש חל"ח חג השבועות ובנסמן במ"מ כאן)

מכיוון שהיא היתה ההכנה למ"ת, ואולי ניתן להמשיך מהלך זה גם לנידון דידן - איסור חמץ - מכיוון שיציאת מצרים היא בשביל 'תעבדון את האלקים על ההר הזה', הרי דווקא בה קיים דין וחידוש מיוחד שנקרא 'שם חמץ' על חפצא עוד לפני קיום המצוה בפועל. וברעיון זה משתקף אחד היסודות של השפעת הציווי על חפצא וחשיבות של חפצא וחפצא עם 'שם איסור', כדלקמן בארוכה.

[7] השתלשלות הדיון בשיחות - נסמנו בהרחבה בגליון הקודם הערה 6 ובפרטיות יותר נרחיב עוד: הנושא בסעיף זה מושתת על שתי יסודות בשיחות: יסוד הא' מתבאר בעיקר באחש"פ תנש"א (ולפנ"ז בלקו"ש חט"ז יתרו ג') שציווי התורה יוצר 'חפצא', והיסוד הב' הוא הגדרת איסור החמץ כאיסור חפצא ולא סתם איסור חפצא אלא איסור החומר ב'חומר' של החפצא. דהיינו: נראה מובן מכמה שיחות כי החקירה הנודעת של 'חומר' מול 'צורה' שייכת בעיקר רק לאחר שמניחים את היסוד של 'חפצא'. הרי שבחפצא גופא חוקרים האם בחפצא זו האיסור חדר גם ל'חומר' או רק ל'צורה' של **החפצא**. ההוכחות לכך: א. לקו"ש חכ"ז ויקרא ב' מגדיר את ייחודיות ה'קרבן' על פני כל המצוות ומחדש כי המושג 'קרבן' (ועד"ז ספר תורה) הוא ביסודו מושג של 'חפצא' (וחיוב) ה'גברא' הוא רק היכי תימצא אליו ועל כך מעיר בהערה 36 מחקירת הרוגטשובי האם יש בס"ת קנין עצם או רק תואר. עיי"ש. כלומר, רק לאחר הגדרת הקרבן כדין החל במיוחד על חפצא שייך לחקור בחפצא גופא האם היא עצם ('חומר') או רק 'תואר' (צורה). ב. לקו"ש חכ"ז מצויר ב' מחדש ש'דונות נעשות לו כזכויות' משמעו (ובפרט בגאולה) ש'עצם ה'חפצא' של הדברים האסורים ישתנה ובהערה 38 "להעיר מהשקו"ט דהאיסור חל על הצורה ולא על החומר... וראה בארוכה שיחת ש"פ אחרי תשד"מ". להבנת הדבר כדאי לעיין בשיחה שם וזו פרשת הדברים: בקובץ 'הערות וביאורים' הקשו על המבואר ב'ליקוט' שתשובה משנה את 'עצם החפצא' של הזדונות שהרי ידוע שעצם הרע אינו יכול להשתנות ועל כך השיב בארוכה בהתוועדות ש"פ אחרי כי הכוונה בליקוט כאן במושג 'עצם החפצא' הוא על הצורה של החטא ולא על החומר. והיינו שהמושג 'חפצא' יש בו שני שלבים 'צורה' ו'חומר'. ג. לקו"ש חט"ז וארא ה' (ס"ד) בשיחת היסוד על מושגי 'חומר' ו'צורה' באיסור חמץ מנסח את הדברים במפורש כי החקירה היא "עד כמה האיסור 'חומר' בדבר איסור האם הוא מגיע גם לעצם המציאות... או נוגע רק בתואר וצורה".

[8] כלומר: בנוסף למה שנתבאר בשיחות כי עצם ציווי התורה על מ"ע או ל"ת פועל בעולם מציאות של חפצא שהיא בעלת חשיבות, הרי יש לעיין האם על חפצא זו בעלת החשיבות יש כבר 'שם חמץ', היינו יש בה כבר יחס לאיסור בעצמו, עוד לפני חלותו בפועל וזאת מכיוון שאיסור חמץ (בזמן איסורו) חודר ב'חומר', ופועל כי גם לפני זמן הציווי כבר חל 'שם חמץ' על החפצא. דוגמא ברורה לדיון זה נמצא בלקו"ש חט"ז יתרו ג' סעיפים ט-י ובהערות שם בהבנת גדרם של מצה ומרור לפני זמן הקיום של המצוה – חלות 'שם מצה' ו'שם מרור' וראה הנסמן שם בהערה 49. ודו"ק לעניינו.

[9] המושג 'שם חמץ' יסודו בראשונים ובהלכה – כפי שיבואר לקמן בהרחבה, אולם בהבנת גדרו ומשמעותו יש להאריך – וראה חוברת 'אוצרות' חלק א' סעיף ה' ובהערות.

[10] להבנה מעמיקה ומהותית בהנ"ל ראה בסעיף הבא [יתפרסם בעז"ה בגליון הבא] ביאור הדברים על דרך החסידות, ושם יתבאר.

[11] לכאורה כל חקירה זו – לשני צדדיה – שייכת גם לחקירה הרביעית שנשמנה בגליון הקודם בהערה 6 "אם חמץ הוא איסור עצמי שאסור לאוכלו בפסח, או שבפסח אסור לאכול חמץ" (צפ"נ הלכות חמץ ומצה פ"א ה"ו) וצויינה בהקשר זה בלקו"ש חכ"ב ע' 105 (וכן כתב בפשטות בחקרי הלכות ח"ד ע' 124), אולם המעיין היטב בהתוועדות אחרון של פסח תשל"ו ושאחריה, יראה כי חקירה זו עצמה היא מסתעפת ומסובבת מחקירה הבסיסית והעיקרית האם חמץ חודר ל'חומר' של הדבר וזה פשוט.

[12] להלן רקע כללי לכל המתבאר כאן:

בדיני פליטה, בליעה של איסורים בכלים קיים חילוק בש"ס (ע"ז עו, א, חולין קיא, ב) בין דבר שמהותו הוא 'היתר' בעת שנבלע ורק לאחר שנפלט נאסר (או ע"י שנתערב בדבר שאסור לו להתערב בו, או מחמת שבעת שנפלט הוא שעת איסור וכדו') לבין דבר שאיסורו קיים טרם הבליעה. בש"ס הובא כדבר המוסכם כי דבר שבעת בליעתו היה 'היתר' הרי דינו שונה מדבר בעת שנבלע כבר היה איסור. בראשונים (רא"ש, רשב"א, ר"ן, רמב"ן ועוד) המשיכו לחלק בין 'היתר' בלע' ל'איסור' בלע' הן לגבי נותן טעם בן נותן טעם שדין זה אינו קיים בדבר שכאשר נבלע היה היתר גמור, וכן לגבי הגעלת כלים שדבר שכשנבלע היה 'היתר' הרי מספיק להגעילו ברותחין ואין צורך ליבון באש.

והנה הראשונים הנ"ל נסתפקו לאור כל זאת מה דינם של כלים שבישלו בהם חמץ במשך השנה, כלומר נבלע בהם משהו שהוא במהותו לכאורה 'היתר', האם גם בחמץ נאמר הדין הכללי של 'היתר' בלע'? לדעת כמה ראשונים (ראה מגיד משנה הלכות חמץ ומצה פ"ה הכ"ג בדעת הרמב"ם וראה הנסמן בשדי חמד אסיפת דינים מערכת ה"א סי"ז) אכן חמץ כל השנה גדרו הוא 'היתר', אולם לדעת הרבה ראשונים (רא"ש, ר"ן בפסחים דף ח', רשב"א ורמב"ן דלקמן. ורבינו ירוחם (נתיב ה' חלק ב) כתב שכן דעת רוב הפוסקים וכ"כ כתב בב"י סימן תנא) הרי בחמץ לא נאמר הכלל של 'היתר' בלע' ולכן גם לגבי דין נ"ט בן נ"ט וגם לגבי הגעלת כלי חמץ

מתייחסים לכלים אלו כאיסור גמור, למרות שמדובר בכל השנה שהיה אז 'זמן היתר'. ובהסברת הדבר מוצאים אנו באופן כללי ב' ביאורים.

א. ספר המכתם (פסחים ל, ב): "דבבליעת חמץ לא שייך למימר בה היתר' בלע, **כיון דבשעת הבליעה אם היה פסח היה אסור**, איסור בלע קרינא ביה" (ועד"ז בכלבו).

ביאור זה נחלק לשנים: לכל לראש את המושג 'איסור' בלע' מפרשים הם כפשוטו – איסור על האדם (גברא). לפי זה נתקשו הרי בעת שנבלע החמץ הרי כלל לא חל איסור חמץ על האדם ולכן הוסיפו ביאור נוסף הקשור למערכת וגדרי 'זמן' איסור חמץ והוא – זה שחמץ אסור בזמן מסויים אין בכך להפקיע את האיסור מזמן הבליעה ("אם היה פסח היה אסור"). דבריהם צריכים ביאור ומצינו באחרונים כמה סגנוני הסברה בדבריהם. ב'דברות משה' (פסחים ע' מד) מבאר הגר"מ פיינשטיין ע"ה כן: "הסוברים דהוא איסורא בלע סוברים דחמץ שמו עליו היינו לאיסורא דימות הפסח גם בכל ימות השנה, דדינו של מיני חמץ הוא שאין אוכלים ונהנים ממנו אלא בכל ימות השנה לבד מימות הפסח, ואין בהגעת הפסח שום חידוש איסור על מיני החמץ". לדבריו בעצם כל השנה מוטל 'איסור' על האדם שבפסח אסור לאכול חמץ. דברים אלו מאירים לאור המבואר בלקו"ש חל"ב (אמור א' ס"ג) בגדר מצוות התלויות בזמן, שמצד הגברא האיסור חל כל השנה כולה! ובלשונו הק': "מצוות שחיובן הוא בזמן מסויים... מצד חלות החיוב על הגברא הרי החיוב על הגברא הוא חיוב תמידי" ובהערה מביא כל השקו"ט בהגדרת הדברים והנפק"מ להלכה וכו'. ושוב שם בהערה 54: שחיובי גברא שבמצות הם באופן תמידי, לא רק בעת קיום המצות בפועל בזמנם" ומוסיף שם שגם איסור גברא יכול להשפיע על ה'חפצא', עיי"ש. ולכאורה הן הן הדברים. ויש להאריך.

ב. הרמב"ן (עבודה זרה עו, א) ביאר: "לדעתי אין פירוש הכא היתר' בלע והשתא מיהא ליתא לאיסורא בעיניה... אלא הכי קאמר כשבלע האיסור עדיין לא היה שמו עליו... אבל חמץ בפסח כיון שהיה שמו עליו וממשו של חמץ בלע מהשתא נמי איסורא בלע ליאסר בפסח, וכך נראה מפירוש רש"י ז"ל...". והרשב"א (תורת הבית הארוך בית ד' שער ד) הלך בדרך זו והוסיף: "אבל חמץ הרי הוא ושמו עליו כמו שהיה אם מעט ואם הרבה יהיה אלא שעד עכשיו לא אסרו הכותב ועכשיו אסרו והרי הוא עכשיו כגוף הנבלה. ולפיכך נראה שצריך ליזהר אף בכלי החמץ שלא להגעילן ואפילו קודם זמן איסורו". והר"ן (על הרי"ף פסחים ל, ב) קיצר וכתב בפשטות "חמץ כיון שהיה שמו עליו קודם שנבלע בכלים הללו בשעת בליעתו איסורא בלע".

רבינו הזקן בלשון הזהב המבוררת שלו הרחיב מאד את דברי הרשב"א הן בהלכות תערובות (סימן תמוז סעיף מה) והן בהל' הגעלת כלים (סימן תנא סעיף יג). וז"ל בסימן תמוז: "אף על פי שקודם הפסח הוא עדיין של היתר, מכל מקום כשמגיע זמן איסורו לא חל עליו שם חדש, שהרי מתחלה אף על פי שהיה קלוש מאוד היה שמו חמץ ועכשיו שמו חמץ, אלא שעד עכשיו לא אסרו הכותב ועכשיו הוא כחתיכת נבילה וכיון שאין כאן שם חדש אלא **איסור הבא מאליו**..."

שונה מאד ביאור זה מקודמו ובשנים, לכל לראש: הראשונים משנים לכאורה את המונח 'איסורא בלע' שבש"ס, למונח 'שמו עליו' (ובר"ן חיבר ביניהם כך "כיון שהיה שמו עליו... איסורא בלע") ההבדל ברור, בעוד המונח 'איסור' קאי על הגברא, הרי המונח 'שם איסור' חל על הדבר, החפצא. שינוי זה מביא להבנה נוספת כי בעוד ולאיסור של חמץ יש זמן מוגדר מתי הוא אסור, הרי 'שם חמץ' אינו קשור למושג זמן.

וכאן רק נדרשת הבהרה מה אכן הגדרת 'שם חמץ' שהוא מה'איסורים זמניים' על משך כל השנה כולה. ונושא זה הוא המתבאר בסעיף זה בפנים בשני שלבים: א. קיים גדר של חפצא בעלת חשיבות מצד עצם הציווי, עוד לפני הקיום. ב. כאשר סוג הציווי על האדם הוא איסור כזה הפועל ב'חומר' החפצא, הרי אותה 'חפצא בעלת חשיבות' מקבלת 'שם חמץ' גם שלא בזמן הציווי.

[להעיר כי באבני נזר דן בכמה מקומות במושג הזה של 'שם חמץ' לפני הקיום של הציווי ומצינו כמה ביאורים למושג 'שם חמץ':

א. בשו"ת אבני נזר (חושן משפט סימן קצ) קיימת הגדרה נאה לפיה המושג 'שם איסור' משמעו ש'שם החפץ' הוא שם האיסור, משום שכאשר התורה אמרה על פעולה מסוימת שהיא אסורה, הרי מרגע זה ואילך תמיד שמה של הפעולה ישתין ויקרא גם על שמו של האיסור, גם כאשר אין כלל איסור בפועל. דבריו עוסקין באדם ששגג במלאכה בשבת ואמר לאחמ"כ מכיון שלא ידע ששבת היא הרי כל יחסו ל'מלאכת שבת' היתה בגדר 'מתעסק' שהרי לא ידע כלל ששבת. על כך משיב, כי אין הדבר נכון משום שעצם המושג 'מלאכה' היא עצמה האיסור ובלשונו: "כשסבור שהתורה צותה לשבות ביום הששי וכיוצא. על כן נראה דכיון שעשה המלאכה בשבת ובשבת הרי המלאכה לבד אסורה וכיון שידע שעשה המלאכה שוגג מקרי ולא מתעסק. הא דכתב הרמב"ן דחמץ איסורא בלע מקרי דשמו עליו ואם איתא דשם האיסור חמץ בפסח הרי שם זה לא הי' עליו בשעה שבלע דאז לא הי' חמץ בפסח אלא ודאי שבפסח אסרה תורה חמץ וזה שם האיסור. והכי נמי בשבת שם האיסור מלאכה והרי התעסק במלאכה ולא נתעסק בדבר היתר". בהשקפה ראשונה נראים הדברים זהים לכל האמור בפנים כאן, אולם לאחר העיון נראה שכוונתו הפוכה. לדברי האבני נזר התורה אסרה בשבת את ה'מלאכה' הקרויה מלאכה בשפה המדוברת, ולא להיפך שמכיון שהתורה אסרה זאת הרי ה'מלאכה' כבר אינה מטבע לשון רגילה אלא מבטאת 'שם איסור'. ודו"ק [ועל דרך הסברת ה'אבני נזר' מוצאים אנו ב'המידות לחקר ההלכה' (מידה יא אות ב') שביאר בשפתו: 'יש מציאות שהיא עצמה קובעת את הדין כמו למשל... חמץ; וחלק ששם המציאות קובע את הדין והשם הוא גופא דין כמו למשל נבלה או טריפה, כלומר שמקודם קובע הדין שיש על זה שם נבלה או טריפה... ויש דינים על מציאות שכל המציאות גופא איננה אלא דין... האיסורים המיוחדים בקדשים: הקדשים שזוהי מציאות דינית ולא מציאות ממש'. ולפי זה כוונת האבני נזר היא לסוג הא' בדברי 'המידות לחקר ההלכה', אולם בשיחות אין הכוונה ב'חפצא בעלת חשיבות' לעצם המציאות העובדתית של

הדברים, אלא לצד ה'דיני' הקיים במציאות (כפי שצויין לעיל בסיום הערה 2).

ב. התייחסות נוספת יש בדבריו בחלק אורח חיים סימן לז ושם – בצירוף עם דברי השואל שם – מסכים עם חלק מדבריו שהמושג 'שם חמץ' שייך ל'איסור חפצא', אולם ק"ק להבין מה מקבל מהשואל ומה חולק ובפרט לאור המשך הדיון בדבריו ובו הגדרה חדשה במושגים 'גברא' ו'חפצא' (וכלשונו שם: "ובאמת ענין איסור גברא או איסור חפצא יכולין לומר בכל איסור מה שירצה. כי לכאורה אינו מובן – דכל איסור הוא אסור בחפץ, וחפץ עליו") עיי"ש בארוכה. ויתבאר בעז"ה במק"א].

[13] בשלחן ערוך אדה"ז סימן תמו סמ"ה דן בקדירה נ"ט בר נ"ט: "נותן טעם בן נותן טעם של חמץ, אף על פי שקודם הפסח הוא עדיין של היתר, מכל מקום כשמגיע זמן איסורו לא חל עליו שם חדש, שהרי מתחלה אף על פי שהיה קלוש מאוד היה שמו חמץ ועכשיו שמו חמץ, אלא שעד עכשיו לא אסרו הכותב ועכשיו הוא כחתיכת נבילה וכיון שאין כאן שם חדש אלא איסור הבא מאליו". לאור הנ"ל הדברים מבוארים כך: המושג 'חמץ' כלומר בתורת 'חפצא' בעלת חשיבות של שם חמץ שהתורה ציוותה עליו – קיים כל השנה כולה, וכאשר באמצע השנה נבלע בתוך סיר חלק ("טעם קלוש") מזה, הרי נבלע כאן 'חמץ', אלא חמץ כזה שכרגע אין בו איסור על הגברא, וברגע שמגיע זמן האיסור על הגברא הרי האיסור 'בא מאליו'. ומוסיף ומחדד אדה"ז כי כאשר יגיע 'זמן איסורו' יתחדש איסור על הגברא בדרך ממילא [אולי הדיוק של 'בדרך ממילא' מלמד על חקירה נוספת המבטאת את ייחודיות 'איסור חפצא' והיא בשיחת ש"פ משפטים תשכ"ט [הובא ב'תניא עם מ"מ וליקוטי פירושם"] באותיות של חסידות "אם זה שאסור וקשור [בידי הקליפות] לכן אסרה תורה, או כיון שאסרה תורה לכן הוא אסור וקשור בידי החיצונים" (יבואר בארוכה בסעיף הבא בהגדרת הדברים בדרך החסידות)].

[14] שו"ע אדה"ז הסימן תנא סעיף יג: אף על פי שהחמץ בשעה שנבלע בהם היה מותר באכילה, מכל מקום כיון שהיה עליו שם חמץ, לא נפקע שם זה גם מטעם הקלוש שנבלע מאד בתוכם על ידי האור. וכשמגיע הפסח, ממילא נאסר טעם קלוש הזה שבתוכם, כיון שכבר נקרא עליו שם חמץ משעה שנפלט ונתפרש מממשות החמץ, ועיין במ"מ וציונים להגרמ"ש ע"ה אשכנזי כמה דיוקים בדברי אדה"ז ואכ"מ.

[15] הנסמן בהערות הקודמות.

[16] כן מפורש בלקו"ש חכ"ב קדושים א' הערה 21. והנה לאחר אמירת השיחה (אחש"פ תשל"ו) כתב הגרש"ח ע"ה גוטניק לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מכתב ובו תיאר מה שדיבר למחרת אמירת השיחה ב'כינוס תורה' [צילום המכתב ותשובתו הק' בכת"ק יתפרסם בעז"ה בגליון הבא עם פיענוח], ותורף הדברים כי שמע מהגרש"י זיון ביאור כי למאן דאמר 'איסורא בלע' משמעו כי חמץ הוא איסור גברא! (וכן כתב ב'המועדים בהלכה' ערך 'חמץ ומצה – אכילת החמץ' עיי"ש ביאורו), ומסיים: "ומסקנת דברי ששיטת הרב שחמץ איסור גברא. וזה עורר קאך גדול" שאמרו שזה היפך ממה שאמר כ"ק שליט"א. וענה ע"ז כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

שליט"א כמה נקודות, ולסיום כתב בהרחבה "מ"מ כי חמץ הוא איסור חפצא". והנה לכאורה המעיין בדברי הרב זווין הם להיפך מהמתבאר כאן ובכלל ק"ק להבינם על בוריים. ונראה כי ביאר את הדברים לא לפי דעת אדה"ז על יסוד שיטות הרמב"ן, רשב"א ור"ן, אלא לפי שיטת המכתם והכלבו כי המונח 'איסורא בלע' היינו כפשוטו מדיני איסורים על האדם (כפי שנתבאר לעיל בהערה 12 בהרחבה) ועל כך הסביר שהמונח 'איסור' יכול לחול רק על הגברא בלבד ולא על החפצא, ולכן כתב שהשיטות הסוברות 'איסורא בלע' סברי שחמץ הוא איסור גברא, אולם א"א להסבירם **בדעת אדה"ז**.

[17] בכדי להבין הוספה זו יש להקדים את השתלשלותה בשיחות: הנה בלקו"ש חט"ז ע' 135 הערה 42 כתב בתחילה להעיר על המחלוקת האם 'איסורא בלע' או 'היתרא בלע' כדוגמא ל'תואר' או 'עצם' בחמץ וכנ"ל בפנים בארוכה, אלא שלאחמ"כ כעין הוספה הוסיף את דברי אדה"ז בסימן תמוז "ועכשיו הוא **כחתיכת נבילה**", היינו שה'חתיכת נבילה' אינה עיקר ההוכחה לנושא, אלא רק תוספת חיזוק לדברים ומוכיחה כי אכן הוא איסור של 'עצם'. אולם בשיחה בחכ"ב קדושים א' הערה 21 נכתבו הדברים בסגנון אחר לגמרי ושם תמה על לשון אדה"ז דבתחילה מדגיש שלא נתחדש במהות הדבר בפסח, אלא באיסור על האדם ולאחמ"כ מדגיש להיפך דעל ידי האיסור על האדם 'ועכשיו הוא כחתיכת נבילה' ולאחרי תמיהה זו כותב "ומשמע מזה שס"ל שחמץ בתוך הפסח הוא איסור חפצא" ולאחמ"כ בסוגריים מעיר הלא דעת אדה"ז שחמץ לאחר פסח הוא רק מדרבנן אסור [וזה להיפך מה'מהלך' שהוא אסור ב'חפצא' לאור מה שנתבאר בהערה 19 בשיחה] ונשאר בצ"ע. ויל"ע בכל דקדוק הלשון בהערה זו שאינה 'גלאטיק' כ"כ בהבנת פשט הלשון ומהלך הדבר (ובחיפוש בקובצי ה'הערות' לא נמצאו כמעט שכתבו על כך). ולכאורה לאחר העיון (גם בהנחה משיחת ש"פ קדושים תשל"ו ס"ו שמדגיש שם שוב את לשון אדה"ז "נעשה כחתיכת נבילה") נראה לומר כך (כל המ"מ להבא לקמן נסמנו ב'אנציקלופדיה תלמודית' בערך 'חתיכה נעשית נבילה' ע' רמט ואילך):

הדין הכללי של 'חתיכה נעשית נבילה' הוא חידוש התורה בבשר בחלב, נוסף על כך לדעת כמה ראשונים (בשיטת רב בגמרא חולין ק, א) שגם בשאר איסורים אומרים זאת, אלא שבשאר איסורים הוא רק מדרבנן וחלק מהראשונים סוברים שגם בשאר האיסורים הוא מדאורייתא, אולם כל זאת רק כאשר ה'חתיכה' היתה איסור מלכתחילה, אך ב'היתרא בלע' לרוב הראשונים והאחרונים אין אומרים כלל את החידוש של 'חתיכה נעשית נבילה'. והנה לגבי חמץ קודם זמנו לדעות שהוא 'איסורא בלע' גם נחלקו האחרונים האם אומרים 'חתיכה נעשית נבילה', דלדעת הב"י (סימן תנא סוד"ה רגילים) אומרים 'חתיכה נעשית נבילה', אולם לדעת המ"א (סימן תמ"ז סקל"ח, אף שבס"ק כ"ד הרי כן מצטט הרשב"א שהביא אדה"ז ואכ"מ) אין אומרים עד כדי כך שגם 'חתיכה נעשית נבילה' מכח החידוש של 'איסורא בלע' משום שזה עצמו חידוש – עיין בדבריו. והנה מכך שאדה"ז כן הביא שנעשה כ'חתיכת נבילה', הרי זו הוכחה בהגדרת דעתו במושג

'שם חמץ' לפני פסח, דה'שם חמץ' (הנפעל מצד ה'איסור חפצא' של חמץ שחודר ב'חומר') תקיף כ"כ עד שפועל מיד שחל האיסור שיהיה גם 'חתיכה נעשית נבילה', ולכן דווקא מכאן ניתן להבין בדעת אדה"ז שחמץ הוא 'איסור חפצא', אלא שבהמשך הדברים מעיר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על 'ניסוח' לשון הזהב של אדה"ז – ולא על **תוכן** דבריו.

דהנה מקורו טהור של אדה"ז כמו שצויין לעיל הערה 12 הוא לשון הרשב"א בתורת הבית, אלא שאדה"ז במתק לשונו חידד והגדיר את הדברים. בעוד והרשב"א כתב באופן כללי 'חמץ הרי הוא ושמנו עליו כמו שהיה... אלא שעד עכשיו לא אסרו הכתוב ועכשיו אסרו והרי הוא עכשיו כגוף הנבלה', הרי אדה"ז מוסיף להדגיש עד כמה פסח לא החיל חלות חדש על עצם ה'שם חמץ' כשמגיע זמן איסורו **לא חל עליו שם חדש**. . . **היה שמו חמץ ועכשיו שמו חמץ**. . . אין כאן שם חדש אלא **איסור הבא מאליו**, ובתוך כל לשונות אלו מדגיש באמצע באופן שאינו מתאים **לסגנון** ומהלך הדברים את ההיפך "ועכשיו הוא חתיכת נבילה", כלומר לא את היפך **תוכן הדברים** [ואדרבה, כמבואר לעיל הדגשת 'חתיכת נבילה' מחזקת את דעתו בתוקפו של המונח 'שם חמץ'. ואולי יש לומר יתירה מזו: הוסבר לעיל בהערה 12 כי קיימים בראשונים שני מהלכים לבאר את המושג 'איסורא בלע' עיי"ש, ואולי ההפרש ביניהם יהיה למעשה האם אותו 'שם חמץ' יכול להחיל 'חתיכת נבילה' לאחר זמן איסורו, דדוקא לפי דעות הר"ן, רשב"א ורמב"ן דלעיל עם ביאורי האחרונים שעליהם הרי אז אכן יפעל 'שם חמץ' זה להיעשות לאחר זמן איסורו כ'חתיכת נבילה' (ובפרט לאור מה שנתבאר בתחילת הדברים לעיל בהערה שם. עיי"ש), אולם לפי דעת המכתם והכלבו וביאורי האחרונים שעליהם, הרי אדרבה אין איסור גברא זה יכול להחיל 'חתיכת נבילה' לאחר זמן איסורו ולכן אכן עיקר ההוכחה שחמץ לאחר זמן איסורו הוא 'איסור חפצא' הוא דווקא מההוספה של אדה"ז 'שלאחר זמן איסורו נעשית כחתיכת נבילה'], אלא את היפך **סגנון הדברים**, וקושיא זו על סגנון אדה"ז מחזקת את ההוכחה כי אכן כן אדה"ז בא להגדיר את המושג 'שם חמץ' ומוכיח ששיטתו הוא שזה 'איסור חפצא' בפסח ו'איסור חפצא' היינו שהציווי על איסור חמץ פועל ב'חומר' הדבר.

[ואולי יש לומר כהנ"ל באופן שונה מעט: הסתירה הקיימת באדה"ז היא גם סתירה תוכנית, בתחילה כתב שה'איסור' הוא תוצאה מה'חפצא' מה'שם חמץ' כנ"ל הערה 13 ולאחמ"כ כותב שה'איסור' הוא פועל את 'חתיכת נבילה' היינו שה'איסור חפצא' פועל את ה'שם חמץ' בכל השנה]. ולאחמ"כ ממשיך בהערה בשיחה שם שכל מהלך זה להוכיח שחמץ הוא 'איסור חפצא' (ופועל ב'חומר' של הדבר ולא רק ב'צורה) הוא שריר וקיים, אולם – ממשיך בהערה – כי עדיין צריך עיון מכך שאדה"ז פוסק שלאחר פסח החמץ מותר. ענין זה יתבאר בסעיפים הבאים. [הוספה: להעיר כי בספר 'ברוך טעם' (שער ג – שער הכולל דין ב) משתמש במושג 'חתיכת נבילה' כדוגמא מבטאת למושג 'איסור חפצא' והיינו ששורש החידוש בדין 'חתיכת נבילה' הוא איסור חפצא וכ"ה גם בלקו"ש ח"ב ע' 200].

שינוי בדעת המקדש/המתקדשת - האם פוגם בקידושין

המשנה (קידושין מח:) עוסקת באומר "התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין" וכן האומר בנתינת מטבע (כסף/זהב) ונמצא שונה, וכן באומר על סמך מעמד כלכלי (עני/עשיר) ונמצא להיפך - בכל אלו פוסק ת"ק שאינה מקודשת. ואילו רבי שמעון אומר: אם הטעה לשבח מקודשת.

הגמ' תמהה על שיטת ר' שמעון שמשמע ממנו שמחשבים את השבח ע"פ המקובל בדעת העולם, והרי מובן מבבא בתרא (פג:) שזה ע"פ דעת האדם הפרטי, דהיינו מה שנחשב שבח אצל המקדש והמתקדשת.

ומתרץ רב שימי בר אשי ע"פ מה ששמע בדברי אביי לבנו, שכל דברי ר' שמעון הם רק כשהקידושין נעשו ע"י שליח הבעל ששינה מדברי המשלח. אבל כשנעשו באופן ישיר בין המקדש למקודשת יסכים ר"ש ככתוב בבבא בתרא.

ובנדו"ד כשהמקדש אמר לשליחו לקדש את האשה עם המטבע בעל הערך הקטן. יחלקו ת"ק ור"ש, כיון שאפשר להסתפק האם כוונתו דווקא על הקטן או כוונתו שאין לו בעיה גם עם המינימום של המטבע הקטן וישמח אפילו ביותר מזה (ע"ד החילוק בקידושין (ב:) בין דרך שהוא האמצעי לבין דבר שהוא היעד).

ומקשה הגמ' על תירוץ זה, שאינו מתאים לג' לשונות:

1. במשנה הלשון 'התקדשי לי' - משמע שהמקדש הוא זה שאומר למתקדשת, והרי לפי התי' היה צריך להיות כתוב 'התקדשי לו' שהשליח אמר לאשה.

2. בדברי ר"ש שבסיום המשנה הלשון הוא 'ואם הטעה לשבח מקודשת' - משמע שהמקדש הטעה את המתקדשת, ולפי התי' היה צריך להיות כתוב 'הטעהו לשבח' היינו, שהשליח שינה מדברי המשלח.

3. במשנה הלשון 'ונמצא' - משמע שהיה כאן שינוי בין אמירת הנותן לבין מה שהתקבל אצלה. ואילו בתי' השינוי הוא בין דברי המשלח לשליח, ואילו היא בפשטות שמעה וקיבלה אותו דבר - בלי שינוי. וא"כ אצלה לא היה שינוי שיגרום פליאה.

בעקבות הקושיות הנ"ל מבאר רבא, שאכן מדובר בשליח אבל לא של הבעל אלא של האשה כדי לקבל את הקידושין עבורה, והיא אמרה לשלוחה:

1. 'קבל לי קידושי', ובבוא השליח אמר לו המקדש 'משלחתך מתקדשת לי'.

2. וכעת מתיישב הלשון 'הטעה', שמדובר שהבעל הטעה

את האשה בזה שאמר לה מראש שיקדש אותה בכסף, וכעת נותן לשלוחה דינר זהב.

3. 'ונמצא' - כיון שהבעל נתן לשליח את דינר הזהב עטוף בבד, והוא מסר כך לאשה ואמר לה שהבעל אמר שזה כסף, ורק לאחר שפתחה הופתעה לראות את השינוי.

* * *

וכעת, צריך להבין, לאחר כל השאלות שיש בגמרא על דעתו של אביי, מה אכן היתה סברתו?

ואולי י"ל:

אביי: לא יכול לקבל את האשה כקובעת את מהלך הקידושין, כי הרי, אין באפשרותה להחליט כמה המקדש צריך לתת ובאיזה סוג מטבע (הסתכלות מצומצמת). ולכן לא יתכן שהיא מינתה שליח ולכן אומר שזה שליח המקדש,

רבא: מסתכל בהסתכלות נרחבת - אמנם היא לא קובעת את הגובה של הסכום והסוג, אבל כן יכולה לא להסכים להתקדש לו בסכום פלוני אלא רק בסכום אחר, ולכן אפשר לראות אותה כקובעת השליחות בנדו"ד, כיון שיכולה לא להסכים להתקדש בפחות מסכום מסוים, ולגרום ע"כ לעצור את התהליך.

[ע"ד המבואר במאמר ד"ה מים רבים תשי"ז (מלוקט א') לכ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, בפי' מאמר חז"ל ג' שותפים באדם הקב"ה ואביו ואמו", דלכאורה כיצד שייך להשוות בין החלק של הקב"ה ביצירת הוולד לבין החלק של ההורים. ומבאר, ששותף ענינו שיכול להמנע ולפרק את העסק, וכל אחד מההורים נמצא בגדר הזה].

ע"פ גישתו של אביי - הסתכלות מצומצמת - סרו הקושיות שעליו, כי קושיית א' וג' הם רק על לשון ת"ק וכיון שהשקו"ט התחילה רק בעקבות קושיא על ר"ש ואותו הסברנו שמדובר בקידושין ע"י שליח, אך אין שום הכרח להרחיב את המהלך שהזכרנו בו את ר"ש גם על ת"ק, וממילא אין עליו כל קושיא.

ואולי אפשר להמתיק כהנ"ל בדרך אפשר*:

בהקדים המבואר בדבר מלכות תצוה (הב') תשנ"ב על בריית אביי הוה מסדר' שזהו בהתאם למצב בני' בגלות, ומבאר זאת ע"פ ר"ת של שמו "אשר בך ירוחם יתום" (שמורה על מעמד ומצב של העלם והסתור). וכן ע"פ ביאור כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בהתוועדות מוצ"ש בשלח, י"א שבט ה'תשכ"ד, בביאור מאמחו"ל (ב"ב כב.) אדמגרמיתו גרמי בי אביי תו אכלי בשרא שמינא בי רבא, שהלימוד דאביי הוא כמו לגרם עצמות, ללא פלפול שמשמח את הלב. משא"כ אצל רבא זהו כאכילת בשר

*הערת המערכת: בענין 'לשיטתיה' כללי בין אביי לרבא נתבאר בארוכה בלקוטי לוי"צ (קידושין במחלוקתם ב'יע"ל קג"ס' (נסמן בדבר מלכות נצו"י תשנ"ב הערה 91) ושם תוכן הדברים כי אביי היה 'מקיף הרחוק' ולכן בדרך כלל אין הלכה כמותו, משא"כ רבא שהיה בבחינת 'מקיף הקרוב' (כדאי לעיין בקובץ 'דברי תורה' חוברת ח"י (מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א) יא ניסן תשנ"ב ע' קעה ואילך מה שכתב בזה הרה"ח ר' ז.ו. בוטמאן), ולכאורה המתבאר כאן הוא סברא הפכית, ואולי י"ל שהמבואר בש"פ תצוה תשנ"ב ש'אביי' ענינו הוא בגלות, הוא כאשר המקיף הרחוק נמצא בבחינת גלות.

הגורם שמחה, כך אופן הלימוד משמח את הלב. ועפ"ז גם יומתק הלשון בסוגיא שרב שימי בר אשי מספר על האופן ששמע את הדברים "אשכחתיה לאביי דיתיב וקמסבר ליה לבריה..." שמראה על מעמד ומצב של קטנות. ולעו"ז אצל רבא שאמר (מעצמו) "אני וארי שבחבורה תרגימנא..." שמראה על מעמד ומצב של גדלות. ועפ"ז אפשר לומר ביאור הסוגיה דידן, שגם פה רואים את דרכם: ההסתכלות של אביי על הדין רק בהתאם למי שבידו ממש להגדיר כיצד יהיו הקידושין, משא"כ באופן הפלפול דרבא נכללת גם האשה שביכלתה למנוע כנ"ל. וכאשר נשארת רק השאלה בעניין 'הטעה', הרי היא לבדה אינה קשה כ"כ.

- שהשמחה במעונם -

ברכת אחים

לבוגרי ישיבותינו הק'

הרה"ח הרה"ת השליח ר' **לוי יצחק** שיחי' **דורון**

הרה"ח הרה"ת ר' **מנחם** שיחי' **מאור**

הרה"ח הרה"ת ר' **דוד דרוד** שיחי' **שורץ**

לרגל הולדת הבת שתחי' לאויוש"ט
יהי רצון - כברכת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
שיזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים

להיות חיילת נאמנת בצבאות ה', בהבאת הגאולה האמיתית והשלימה
מתוך שמחה כראוי וכיאה לתקופת הגאולה - שנמצאים אנו בתוכה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

הלמדן

/ סיפורו של 'תמים'

פוקג

/ ויכוף כל ישראל

אייזיק ברין ודובער גנסבורג היו צמד-חמד כבר משיבה קטנה. ה"אייזיק אויף קעסט" נהג לכנותם המשפיע בשיבה קטנה.

הם היו הפוכים בטבעם, אך אולי דווקא משום כך כל אחד מהם השלים את חברו. דובער היה טיפוס רגיש, אכפתי ושבירי ואייזיק היה בדיוק הפוך. "יהודה ובנימין", נהג המשגיח-ראשי ר' שלמה חיים גורליק לכנות את אייזיק וגנסבורג... במרוצת השנים היו ביניהם תקופות של כמעט נתק מוחלט בעקבות מצבי רוח קטלניים של אייזיק, אך איכשהו תמיד הם היו חוזרים.

כאשר אייזיק פתח את 'מרכז ופרצת למתבונן' דובער גנסבורג ממש לא היה איתו. בתוכו הוא סבר כי הרבי הוא זה שקבע את המותג 'בית חב"ד' וכל מונח אחר לא מביא למאום. אך אייזיק 'ישב' עליו במשך כמה חדשים ושכנע אותו כי "היום זה אחרת", כאשר הוא רותם גם את 'וישב תשנ"ב' להוכיח זאת.

לצורך מסע השכנוע הוא גייס את האסטרטגים מהשיבה ב'מושב כנען ליד ערד' כדי שיסבירו לדובער כי 'זה בדיוק רצון הרעבע כיום, כאשר אי אפשר לפעול עם המוסדות הרשמיים האחראים על שם 'חב"ד"... דובער קיבל את הדברים בתמימות האופיינית והתגייס. וכאשר דובער גנסבורג מתגייס הוא עושה זאת בכל נימי נפשו. אך אי שם בתוך תוכו הביקורת לא פגה ממנו והוא סיכם עם אייזיק כי כל דבר ולו הקל ביותר יבוא לדיון משותף.

אולם הדיונים המשותפים היו בסופו של דבר בין אייזיק לבין עצמו. אחרי הכל דובער פיתח איזו תלות פנימית בחוזקו ויציבותו של אייזיק, כך שמרבית הדיונים הסתיימו בהסכמתו הכנועה של דובער.

עכשיו כשהוא מתבונן ביצחק אלחנן נדמה לו כי אולי בעצם הסיבה שהוא עמד על כך להביאו היתה בעיקר בכדי להכניס משענת נוספת לצד שלו במקום. "ומה קרה כאן? אייזיק כנראה הצליח לקחת

"הרב הליטאי אמר אתמול כי הבאת לכאן את הלמדן הכי טוב בגוש דן, אבל אני אומר לך אייזיק כי הבאת את השחמטאי הכי טוב בגוש דן... שמואל רשבסקי היה היהודי הדתי היחיד שהתמודד מול אלופי העולם בשחמט וניצח אותם פעמים רבות, אתמול יצחק אלחנן עשה כאן את אותו מהלך שהביא לרשבסקי את הנצחון מול רוסיה - קוראים לזה 'איגוף סמוי'. כאשר אתה לוקח צריח של האויב ומאגף אותו אליך על ידי חייל אתה מנצח. אתמול יצחק אלחנן לקח את הסטייפלר מבני ברק ועשה איתו איגוף לליטאים... זה היה גדול..."

היה זה ניר שוורץ ב"הגייג השחמט היומי" של בוקר יום שישי מנומנם ב'מרכז ופרצת למתבונן'.

התמימים עם קפה באיחור של שעה. 'סדר חסידות לבני מלכים' כפי שמגדיר שלמה חיים גורליק, המשגיח-ראשי בשיבה ב'מושב כנען ליד ערד', את 'סדר חסידות בוקר' בשעה מאוחרת. "בדרך כלל במשלי חז"ל כל אותם בני מלכים שקמו בשעה השלישית של הבוקר לא נותר מהם זכר... הם למדו מאבא המלך רק את שינת הבוקר, אך לא את כל עבודתו עד לפנות בוקר... למלך הם מעולם לא ידעו..."

דובער גנסבורג היה קצת מאוכזב מהמצב. "פעם ראשונה הולכים לישון באיחור וכבר למחרת הסדר מתאחר?" הוא שם לב להעדרותו של יצחק אלחנן וחשש מתגובתו של אייזיק, אולם הפעם אייזיק גונן עליו "עד ארבע בבוקר הוא ישב כאן ולמד, אחר כך הלכתי לישון. הוא כנראה עושה דברים טובים..." לרגע דובער נרגע, אך מיד נתקף ב...חרדה! "אייזיק הצליח לכוף גם את יצחק אלחנן?"

אותו לצד שלו"...

לו לממש את ההחלטה הזו. שמונה עד עשר שעות בימי שישי והשאר בהפסקות בין הסדרים של ימי השבוע. בימות הקיץ הוא יוצא חצי שעה לפני הנץ להתחלת 'מבצע יכוף-תפילין' וחוזר לחסידות בוקר ואת השאר הוא עושה בהפסקות הצהריים ואפילו מנצל את השעה שאחרי סדר גירסא עד סדר חסידות ערב.

השבוע בגלל הנסיעה והטיסה, היו חסרים לו כשבועיים הנחות-תפילין והוא החליט לצאת מיד בתחילת זמן תפילין - כשעה לפני הנץ, ולחזור לחסידות בוקר, אולם הוא הסתבך עם האוטובוסים ומצא את עצמו 'תקוע' ב'שוק הכרמל' בשעה 9 בבוקר. "בקצב הזה אני יספיק היום עד שבת אפילו 200 הנחות, להשלים פעמים קודמות שלא עמדתי בהחלטה", הרהר במעין סיפוק, אולם לאחר שנכנס לחנות בדים במרכז השוק הוא הבין שטעה...

המוכר בתחילה היה נראה סימפטי. הוא ידע לצטט את פרשת השבוע ואפילו חידוד נאה על הסיבה שלא מוזכר בתורה שאברהם שבר את פסילי אביו 'תרח': "בורא עולם לא אוהב קיצוניים ממאה שערים ששוברים והורסים ולא כאלה שמנסים להשליט את דעתם על אחרים, התורה דרכיה דרכי נועם, לכן לא הכניס זאת. זה רק חז"ל אומרים את זה, לא בורא עולם, כך אומר החתם סופר!"...

יצחק אלחנן נבהל. "האומר אות אחת בתורה שאינה מאת השם יתברך הוא ממש כופר", ניסה יצחק אלחנן להסביר, "התורה כולה מהשם יתברך בעצמו וגם מה שחז"ל אומרים". איזה זיק בעיני המוכר נדלק והוא הגיב במין שנאה "אז מהיום אני גם יהיה כופר כמוכם החדבדניקים [הערת מערכת החייל: עפ"ל] שמאמינים ברבי במקום בבורא עולם". יצחק אלחנן שתק כאשר הוא מביט ברקע של החנות. תמונות ה'גדולים' הבני-ברקים על הקירות... הוא הבין כי הוא... במקום הנכון! מריבות עם מתנגדים סמויים וגלויים היו מוכרים לו מהילדות הקדומה שלו...

הראשון בעצם היה אבא... אבא שבעיצומה של תהלוכת ל"ג בעומר בבני ברק ניגש אליו, ומול כולם סטר לו וגרר אותו בכוח באומרו "תתרחק מהכופרים" - - -

מאז עברו הרבה דברים. כן לפעמים בלילה בפורטין-

כל המחשבות הללו רצו רק בתת-מודע של דובער, הוא לא בדיוק הצליח לאבחן מניין נובעת תחושת הפספוס-החמצמצה משביעות רצונו של אייזיק מיצחק אלחנן, בעצם יותר העסיק אותו לדעת היכן באמת יצחק אלחנן. "הבחור שלא פספס חסידות בוקר אחד בקבוצה", כפי שהציג אותו בפעם הראשונה בפני אייזיק.

*

"זה מבצע יכוף לקיום מצוות תפילין בשליחות הרבי מלך המשיח שליט"א. הרבי מחב"ד..."

"מבצע מה?..."

"מבצע שנקרא יכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה וההתחלה במצוות תפילין, כך המלך והנביא של הדור הורה לי ולך ולכל אחד לעשות כדי להביא את התגלותו המיידית... אז אתה מחוייב

מתוך שמחה לקיים עכשיו את המצוה של תפילין שמטרתה שעבוד המוח והלב וזכירת יציאת מצרים..."

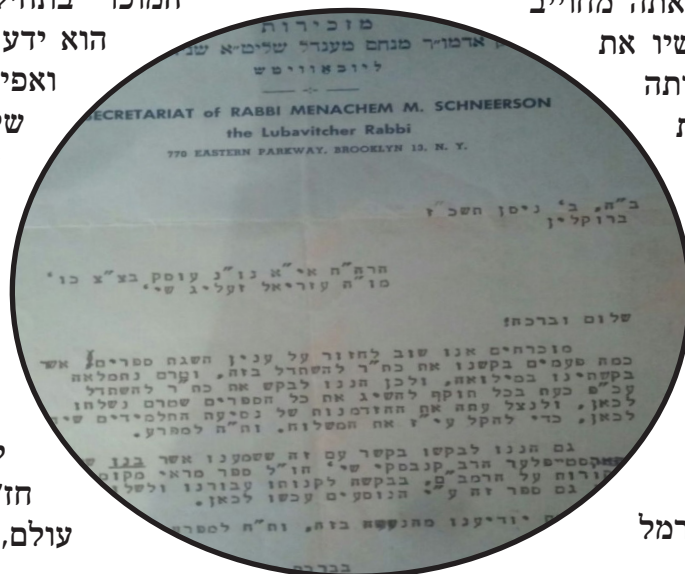
"אז הגעת מניו יורק עד לכאן בכדי לכפות את המשיח על תל אביב? תחזור תחזור למשיח שלך בניו יורק ותגיד לו שתל אביב לא מחכה למשיח..."

9 וחצי בבוקר. שוק הכרמל - תל אביב.

כבר שלש וחצי שעות יצחק אלחנן כאן. לבד. מול אלפי אנשים ועשרות דוכנים. הוא כבר חילק עד עכשיו כמה מאות כרטיסי משיח ו'שיחות הגאולה', עשרות הנחות תפילין וכמו-כן החתמות 'קבלת המלכות'. לכל אחד הוא פונה עם הפניה הייחודית של "יהודי! בוא לקיים את מצוות תפילין כפי שהורה נביא הדור הרבי מלך המשיח שליט"א..." ובעת ההנחה הוא מסביר את כוונת מצוות תפילין ודיניה, פתגם מגאולה ומשיח ונקודה מלקוטי שיחות לפרשת השבוע - - -

עשרות תגובות מכל הסוגים הוא כבר הספיק לשמוע, כאשר לכל אחד הוא עונה בהרחבה ואם אפשר גם עם ציטוטים אפילו בנגלה...

כבר שנתיים הוא דבק בהחלטה שקיבל לזכות בריאותה של אמו ביום הולדתה, 'החלטה 101 יכוף-תפילין'. כעשרים שעות שבועיות בדרך כלל לוקח

פורטין הוא היה נזכר באותה סטירה של אבא, במבט המאויים והמפוחד שהיה לאבא בעיניים עם איזה זיק מטורף, בעיניים המבוהלות של הילדים שהיו סביבו... ובעיקר ב...

אמא...

א מ א...

אמא כנראה היתה איזו חב"דניקית סמויה משום מה, שטפטפה לו בעדינות ובחשאי כל מיני מסרים חב"דיים וביניהם 'כמה חשוב ללכת לתהלוכת ל"ג בעומר בבני ברק'...

כבר אז כילד הוא קלט שמשהו קורה... "למה הם שונאים את חב"ד... אפילו המלמד בחיידר אמר על הרבי של חב"ד דברים רעים..." הוא שאל את אמא בתמימות.

אך אמא אז לא הגיבה. היא רק הוציאה מתוך ספר תהלים תמונה ישנה של הרבי מלך המשיח שליט"א, נתנה לו להביט ואמרה: "יצחק אלחנן זה הרבי... תזכור אלחננ'ה שלי... כי הוא הרבי שלך. אל תספר לאבא... שלא יכעס..." - - -

בליל המחשבות הללו עברו לו ברגע מהיר בראש, רעד קל ואיזו מין חצי דמעה עמדה אי שם בגלגל העין כשהוא עמד עכשיו מול המוכר הזה בשוק הכרמל בתל אביב, אך כל זה רק הגביר את העוצמות. והוא החליט - לנצח!

שעה וחצי הוא עמד מול המוכר והסביר לו את פרק ב' בתניא, את השיחה על 'עצמות ומהות כפי שהעמיד את עצמו בגוף', את כל המקורות מהספר 'עתה ידעתי' של חיים ששון ו'יחי המלך המשיח' של הרב וולפא.

קונים נכנסו קונים יצאו והוא לא עזב לרגע את המוכר. המטרה היתה שהוא יתלה בחנות את הכרטיס-משיח ליד תמונתו של...

סטייפלר מבני ברק שהיתה תלויה בגדול בחנות - -

"אתה יודע שהסטייפלר רכש אותיות בספר תורה של משיח? הרי הספר תורה הזה היה לקבל את פניו של הרבי מלך המשיח שליט"א והנה הוא בעצמו רכש זאת. יש אפילו צילום של הרישום... ואתה יודע על שם מי קראו לו יעקב ישראל...? על שם האדמו"ר רבי יעקב ישראל מטשארקעס שהיה חתנו של אדמו"ר האמצעי בנו של מייסד חסידות חב"ד!... הוריו של הסטייפלר היו חסידיו!... ועל שם זה גם נקרא שם הכינוי שלו 'סטייפלר' על שם טשארקעס! ואתה יודע שהרבי מלך המשיח שליט"א בלקוטי שיחות מציין לספר של הסטייפלר להסביר בדיוק

את מה שעכשיו אני עושה כאן את השליחות!"

המוכר כנראה לא היה מוכן לארטילריה מהסוג הזה. למדן הוא לא היה וכמובן גם לא ליטאי מהבית, הוא היה מהסוג שהמשיח שלמה חיים גורליק קורא להם 'זנבנב שתופס ראש'. הכוונה לסוג בחורים שמנסים להתלות-להתלוות למשפיעים גדולים מהם ולדקלם את הגיגיהם ומעשייהם. בדרך כלל הם תמיד ייתפסו לבדיחות והנהגות שלא מבטאים ולא כלום מהמשפיע סביבו הם מקשקשים.

"אתה יודע מה?", הגיב המוכר במין מוצא של כבוד, "אני רואה שאתה באמת למדן גדול, אולי תבוא לרב שלנו? יש לנו בית כנסת עם רב חכם גדול, זה לא הרבנים הרגילים, זה באמת מישוהו תלמיד חכם יודע תורה, הוא מאד נגד חב"ד. יש אצלנו אפילו כולל של אברכים שבאים מבני ברק כל יום, תבוא בשבת בוא נראה אותך חזק מול הרב שלנו... אני אספר לו עליך..."

יצחק אלחנן רשם את שם בית הכנסת והכתובת והבטיח למוכר המבולבל "השבת אני יגיע. נלמד מתורתו של אדמו"ר האמצעי... של הרבי מלך המשיח שליט"א..."

המוכר הביט בו במין חשש מלווה באיזה זיק הערכה ופלט לחצאין "זה לא כל כך פשוט... יהיה אש... תזכור..." - - -

*

ליל שבת קודש. 1 בלילה. 'מרכז ופרצת למתבונן' בתרדמת. בפינה יושב ממוטט יצחק אלחנן כשהוא 'משלים ליקוטים'. הוא אווז בליקוט השני של חלק כה. "יש עוד שמונה ליקוטים של 'לך לך', עוד 511 הערות ומראי מקומות", הרהר יצחק אלחנן בנימנום קל. על השולחן פזורים ספרים שונים בלי קשר זה לזה כאשר הצד השווה - פיענוחים לשמונה הליקוטים האחרונים על 'לך לך'. "עמודי ירושלים על הירושלמי, דברי ירמיה על הרמב"ם, ריב"א על רש"י על התורה, רזיאל המלאך, מטה משה, תולדות יצחק, אנציקלופדיה תלמודית, מכילתא עם פירוש המלבי"ם, דקדוקי סופרים..."

עד לפני שעה ישב עמו גם שניאור פרידמן וניסה לתהות על יינו וקנקנו של יצחק אלחנן. שניאור פרידמן היה חיה חברתית בריאה ויציבה שניחן במסנת-רגשית תקינה לדעת איך ומה לקחת מכל אחד. "תיקון שבתיקון", נהג לכנותו המשפיע בשיבה ב'שוב כנען ליד ערד'. לאחר 'סדר חסידישע דברים בטלים' שהוקבע בנפשו לליל שבת, אחרי 'שנים מקרא ואחד תרגום' תוך כדי דפדוף בעלוני משיח השונים, הוא החליט להקדיש איזה שעה ללמוד עם

העלינות והוא היה חייב לומר את דברו, לכן הוא הסתפק בלחישה מחוייכת-נוקבת: "אשרי המאמין"

עכשיו יצחק אלחנן לבד. הוא שוקל אם לסיים את הליקוט הראשון בחלק ל' וללכת לנוח, או להיות ער עד הסוף. 'להיות ער בליל שבת' היה אחד מסימני ה'גדלות' בישיבה הליטאית בה למד. אז כנער צעיר הוא נהג להתבונן בדמותו של איזה רווק מבוגר שהיה יושב כל לילות שבת ולומד בעיון מסכת שבת עד תפילת ותיקין. תמיד הוא דמיין את

בקשרי ידידות והוא זה שהפנה את שניאור פרידמן אליהם לתאם את המערך הלוגיסטי הזה. הוא שב והזהיר אותם דרך דובער גנסבורג 'לא להגזים כבר בשבת הראשונה', יותר מזה הוא לא יכל לעשות.

הוא כמעט המשיך הלאה, אך הנה הוא שם לב כי בסוף המודעה מישוהו הוסיף בכתב יד בית כנסת נוסף: 'כנסת יעקב'.

ברגע אחד הוא נדלק. ושוב דובער גנסבורג היה הכתובת. "מי הוסיף זאת?! של מי הכתב הזה?... לא הולכים לשם. נקודה!"

דובער התבונן וגמגם בחצי פה "למה לא?... זה הכתב של יצחק אלחנן... אני אישרתי לו" - - -

"אה, אתם באמת רוצים להרוס כאן הכל כבר בשבוע הראשון? אני אומר לך לא הולכים למקום הזה. בשום אופן!"

אבל אייזיק תפס את עצמו. "האצלת סמכויות היא יסוד בעבודת צוות... גם כאשר נוצרת טעות יש לגבות את העובד ורק אח"כ לבקש ממנו דין וחשבון. שוב הקורס הזה?...?", הרהר אייזיק ועזב את האולם החוצה. "לנשום אויר".

דובער גנסבורג ראה לנכון לצאת אחריו, וניסה להסביר, אך אייזיק שכבר היה טיפה יותר נינוח דיבר ברצף: "דובער, אתה יודע מה הסיפור של 'כנסת מרדכי'...? זה סיפור טראגי של אדם נכבד בן לאחד מגדולי הרבנים בדור הקודם שהקים כאן קהילת בעלי תשובה, אך ברגע של זקנה הוא הכניס לכאן איזו קבוצת צעירים מתנגדים קיצונים מבני ברק, שפתחה כאן כולל ופשוט השתלטה על כל המקום הזה. אם רק נבוא, הם יכאיבו לרב הזקן וישפילו את כל מי שרק יבוא לשם. דובער, אני מרפה. לא מתערב. אבל אתה תראה שצדקתי. זו טעות חמורה".

אולי אי שם בתוך תוכו התגנבה לאיזיק תחושה ראשונית מפחידה כי בואם של התמימים אליו יביא אולי למה שקרה לרב החביב בקהילת 'כנסת מרדכי' - - -

השעה ארבע אחר הצהריים, לאחר מסיבות שבת יצא יצחק אלחנן לכתובת שנתן לו המוכר בחנות.

אברך עם פיאות בריסקאיות, סבר פנים חמור ולבוש בקפידה רבה ישב עם קבוצת מתקרבים ולמד עמם לא פחות מ'לבא בתרא'. יצחק אלחנן זיהה ביניהם מיד את מוכר הבדים משוק הכרמל, אך זה האחרון התעלם ממנו במעין פחד.

מגיד השיעור התעכב על הגדרת המושג 'קניין'. "דיני ממונות שונים במהותם מדיני איסורים בכך שבדיני

ממונות חוקי התורה חלים רק לאחר שהעולם קבע את הכללים. כל מושגי קנינים, מסביר לנו ר' שמעון שקאפ הם מציאות עובדתית לפי חוקי המדינה, התורה כאן לא אומרת את דברה כלל. זו הסיבה שספיקא דממונא לקולא". יצחק אלחנן הכיר היטב את החשיבה העקומה הלזו. "ואת זה הוא מחדיר למקורבים שצריכים לשמוע אמונה...?" אך במקום להתעמת איתו הוא רק חשב כיצד הוא יוכל לנצל זאת בהמשך לשיחה שלו אחרי מנחה. "הם לומדים מושגי 'קניין', זה יהיה טוב אולי לפתוח עם הליקוט של 'לך לך' בחלק ל"ה על 'חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו' והגדרת המושג קנין כפי שחסידות מסבירה זאת", הרהר יצחק אלחנן וניסה לבנות איזה 'מהלך' כיצד לקשר זאת למשיח וקבלת המלכות.

הוא לא שם לב כי לכמה רגעים עשרות עינים הופנו אליו... חלק מהם עם מבע עויין... אחד מהם לא גרע ממנו עין. הוא ישב בשיעור, אך שב והרים אליו מבטים, היה נדמה כי המבע שלו מתחנן למשהו...

רק כאשר הסתיים השיעור, קפץ מיד אותו אחד, ניגש ליצחק אלחנן ואמר "שבת המלכה מבורכת. אתה מהתמימים שהגיעו להרב אייזיק...?", יצחק אלחנן לחץ את ידו ואמר 'יחי המלך המשיח. שבת שלום. כן. אני שליח הרבי מלך המשיח שליט"א לחודשים הקרובים". האיש הביט בו במבט כמעט מתחנן ואמר "שמי אהרון גבעון, אני מגיע הרבה גם ל'מרכז ופרצת', אך למען השלום אנא תחפש מקום אחר להיות. כאן המקום עויין מאד... אני בא רק לכבוד הרב הזקן שיכנס תיכף למנחה, אך אל נא אחי תרע להפר את השלווה...".

עד שיצחק אלחנן הספיק להרהר משהו והנה נראה הרב המבוגר צועד לאיטו כאשר נכדו מסייע בידו. דומה שכניסתו לא עשתה רושם על האברכים הצעירים ורק המקורבים קמו לעברו. יצחק אלחנן ואהרון גבעון עמדו בדיוק בדרך הילוכו ועוד לפני שאהרון גבעון משך את יצחק אלחנן, הרב נעץ בו את מבטו העייף, העמוק והרחום ותוך כדי הילוך הוא פנה לאהרון גבעון ואמר "שבתא טבא אהרן אוהב שלום, הבאת אלינו אורח?...?" אהרון גבעון התמהמה ולא הגיב. הרב התבונן ביצחק אלחנן ואמר ביידיש ירושלמית ליטאית "גוט שאבעס ר' תלמיד חכם. פון וואנט קומט איר, וואס איז דיין נאמען?" יצחק אלחנן התלבט לרגע. השלווה של הרב המבוגר קצת כלבלה אותו. בעצם הוא בא מוכן לקרב, והנה הרב מקבל אותו כל כך בהבנה. 'לומר לו יחי המלך המשיח...?'

כאילו בלי שליטה יצאה לו התשובה מהפה בלי לשאול אותו קודם... "מיין נאמען איז יצחק אלחנן... יצחק אלחנן קיי... דעם רבינס..."

להשיב, הרב בכבודו ובעצמו סימן ליצחק אלחנן לעלות ולדבר! במין עצלות לא ברורה הוא גר את עצמו והרהר "הרב הרי ראה את הדגלון על הכובע והחליפה... הוא יודע מה שאני מדבר, אז אין בעיות..." ניסה יצחק אלחנן לתת לעצמו כמין רוח גבית.

לרגע הוא סקר את הקהל ובבת אחת קלט מה קורה כאן. הבית כנסת הזה מפוצל ממשי! כעשרים מקורבים התגודדו סביב הבימה להקשיב ביחד עם הרב הזקן, אך חמשה מתנגדים חמורי סבר עם מבע כמעט רצחני נותרו לשבת מאחור בהפגנתיות-מה ועמם יושב עוד אברך מבוגר יותר שנראה גם כמו רב נוסף...

יצחק אלחנן הכין את עצמו לדורון תפילה ומלחמה! ברגע מחשבה מהיר הוא החליט לפתוח ב'דורון' בלקסיקון ליטאי:

"אנו נמצאים בפרשיות של יסוד עם ישראל... אברהם ראש המאמינים... אברהם המפיץ הראשון של עיקרי הדת... כל השייכות שלנו עם קודש-ברך-הוא הרי מגיע מ'מגן אברהם', כך התפללנו עתה... כל בוקר פותחים עם פרשת העקידה... ואברהם הגדול הזה נצטווה ישירות ע"י הקב"ה בשני ציונים בלבד: "לך לך..." ו"ברית מילה"... ושניהם בפרשתנו, זה פותח וזה חותם. הרי שיש קשר בין הדברים ויש להבין אותו".

לרגע הוא הציץ בפני הרב וראה אותו קשוב לגמרי, במבט לא רצוני הוא הציץ לעבר ה'לעומת זה' ונדמה כי 'מלאך רע בעל כורחו שותק' כאומר: המשך...

"התשובה לכך היא אחת: הכניסה לעם ישראל היא ויתור. זו הדרך היחידה להתחיל את עם ישראל 'לך' מהאישיות שלך... זו היא קבלת עול מלכות... אי אפשר להתחיל קשר עם הרבנו דעלמא כולא בלי לשים את השכל בצד ובלי לחתוך את התאוות. כך יוצרים ברית נצחית..."

וזה גם ההסבר לרעיון נוסף בפרשתנו. בפרשה מסופר על שלשה מזבחות שבנה אברהם אבינו והקריב עליהם קרבנות. חז"ל מסבירים לנו כי כל מזבח היה למען מטרה מסוימת, רש"י מביא את דבריהם, אך לגבי המזבח השלישי רש"י לא מסביר מה היה מטרתו...

יש על כך הרבה הסברים... אך לפי הדברים

אופסס... יצחק אלחנן נכנע... אולי החום של הרב נגע בו במקום ששם השיקולים עוד לא קיימים, אך בתוכו הוא החליט "אני כבר אתקן זאת..." הרב לחץ את ידו בחמימות ואמר בהתפעלות "או הא זייער א חשבער נאמען... דער נאמען יצחק אלחנן איז בא אונז זייער טייער... מסתמא מ'האט דיר גערופן נאכן נאמען פון ר' יצחק אלחנן ספקטור..." ובלי לחכות לתשובה, הוא פנה לאהרן גבעון ואמר "הבאת לנו תלמיד חכם עם שם של תלמיד חכם! אולי אחרי מנחה שיגיד כמה מילים לציבור שלנו".

יצחק אלחנן היה מאושר! הרב בעצמו הזמין אותו לדבר! אך משום מה עיניו של אהרן גבעון נותרו מפוחדות.

לתפילת מנחה ניגש אחד האברכים הליטאים. במהלך התפילה איזו תחושה מוזרה החלה להשתלט על יצחק אלחנן. בשמונה עשרה היה רגע שהוא חש מסוחרר... "אולי כי לא ישנתי בלילה וביום..."?

הרהר תוך כדי וניסה להחזיק באיזה סטנדרט... בחזרת הש"ץ, כאשר השליח ציבור צרח במין דביקות בני-ברקית את 'אתה אחד ושמן אחד ומי כעמך...', חש בפועל ממש יצחק אלחנן כיצד הוא חוזר אחורה בזמן, כנער ליד אבא, בבית הכנסת בבני ברק. אותו נוסח תפילה תוקפני-קפדני... אצל אבא בבית הכנסת לא השתמשו בשבתות בחשמל, רק בגנרטור, אך תמיד לקראת מנחה של שבת הגנרטור הספיק להיכבות. רגע המנחה הלז עד היום מעביר בו איזה זכרון קשה... "לך

תדע כמה בחורים שירדו מהדרך בשכונה קשורים למנחה המפחידה הזו... בלי 'בני היכלא', בלי חזרת דא"ח... בלי חסידות... בלי רבי". אריה קרליץ שהיה חבר ילדות קרוב של יצחק אלחנן היה תמיד אומר בבעתה כי שמע מהרב שלו בתלמוד תורה כי בשעת המנחה בבית הכנסת, באותן רגעי שקיעה, נראים כמין צללים בתקרה. "אלו הם מלאכי חבלה שרוצים כבר לפתוח את אש הגיהנום... הם באים לחזק את היראת שמים שלנו שנזכור היטב מה קורה למי שעושה עבירות..."

משום מה עכשיו זה חוזר אליו.

בסיום תפילת המנחה, חושך החל לכסות את בית הכנסת... איזה סוג של פיק ברכיים תפס אותו. "אולי אייזיק ברין צודק... בכל זאת לשליח יש כוחות מהמשלח, אם הוא אומר לא לבוא לכאן, זה הכי נכון..." הרהר בחשש. אך את הנעשה אין

שבציבור שותק "מדשתיק שמע מינא דניחא ליה"
- - -

היה זה הרב המתיימר למלוך...

"כאן נקרעה שלשלת העברת המסורה מדור לדור!
הדרך שבה הורונו מרנן ורבנן ובראשם קדוש ה' מרן
הסטייפלר זכר צדיק וקדוש לברכה על הכת הלזו...
הוכח מרגע זה מי ממשיך את דרכו ומי חותר תחת
מסורת האמת הזו. עלינו להחליט עכשיו למי אנו
לה' או לבעל!"

המקום הפך למרקחה. כולם נעמדו. כמה
מהמקורבים נערכו למלחמה... חגורות שחורות לא
היו זרות להם...

כולם נעמדו חוץ מ... הרב הזקן!

יצחק אלחנן הביט בפניו ונפעם. השלווה הנסוכה
על פניו נדמתה כחיוך-מעולף. איזו אדמומית עלתה
על לחייו המבוגרות ובפנים בוהקות הוא כמו סימן
ליצחק אלחנן -

להמשיך - - -

"אם כן, כדי לבטאות את הביטול הזה, את הברית
הזו והקשר למלכות בית דוד נסיים בהכרזת הקודש:
"יחי... אדוננו... מורנו... ו... רבינו מלך המשיח
לעולם ועד!" - - -

צרחות ליוו את ההכרזה... ומיד לאחר מכן נפלה
דממה מייסרת על המקום... כשדה קרב לאחר
מלחמה...

כל העינים הופנו עכשיו לעבר הרב הזקן. וזה
האחרון היה נדמה כי אינו חלק מכל המאבק.
בתנוחה רגועה הוא סימן לאהרן גבעון משהו וזה
האחרון רץ לארון הספרים, חיפש ספר והגיש אותו
לרב הזקן.

במין קלילות נעורים נעמד הרב, צעד לעבר בימת
הקריאה ובידו הספר...

מתח מהול בשתיקה רועמת ליוו את אותם רגעים.

"תלמידים יקרים... לא ברעש השם... שמענו כאן
עכשיו דברי טעם... אולי על חלקם לא כולנו
מסכימים, ובשביל זה ברא אותנו הקב"ה עם מוח
ולא רק עם פה וידיים, בשביל שנוכל להרהר על
דברים שאנו שומעים... אולם בין הדברים שנאמרו
ברצוני להתייחס ואולי אף למחות על דבר אחד
ויחיד שנאמר כאן והוא על חילול כבודו של מרן
הסטייפלר שאני הרי זכיתי להכירו היטב...

ברצוני להקריא בפניכם תלמידיי מהי מורשתו
האמיתית של הסטייפלר... אני לא יצעק ולא יסביר,
רק יקריא ותגידו אתם מה דעתכם על מחשבותיו

האמורים הדברים פשוטים. המזבח השלישי הוא
כנגד המקדש השלישי, בדור שלנו צריכים לבנות
מזבח לא בשביל הישג כזה או אחר, רק בשביל
לעשות את רצון ה' בלבד...

יצחק אלחנן עבר גם את המשוכה השניה... קהיליית
המקורבים הפנימה את המסר... השקט היה המטבע
השולט באוויר, אך יצחק אלחנן עוד לא התחיל...
לרגע הוא עצם את עיניו לצייר את פניו הקדושות
של הרבי מלך המשיח שליט"א ו... קפץ לים:

זכינו... זכינו... בדור שלנו שמלכותא דארעא כעין
מלכותא דרקיעא... על משה רבינו כתוב שהיה
שביעי לאברהם אבינו, והרי אתפשטותא דמשה
בכל דרא ודרא... זכיתי השבוע הזה לקיים את ה'לך
לך' בשליחותו של משה רבינו שבדור... הוד כבוד
קדושת אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א
מליובאוויטש" - - -

מישהו נעמד!

כן. אותו רב נוסף שישב עד עכשיו בסוף... יצחק
אלחנן ידע שמהרגע יש לו להגיד במהירות את
המסר עצמו:

"בתורתו הקדושה מוסבר כי המזבח השלישי הזה
מכוון כנגד עבודת דורנו אנו, העבודה של התבטלות
למלכות בית דוד בביטול גמור וכך מביאים את
המקדש השלישי [הערת מערכת החייל: ראה
לקו"ש ח"ל לך לך א']. אז בואו ביחד עכשיו נבטא
את הביטול הזה, נצטרף לאברהם אבינו בהכרזת
הקודש למלכות בית דוד הנצחית..." - - -

בכל אותו זמן אהרן גבעון עמד ורעד. בכל גופו.
כפשוטו ממש. לא, הוא לא רעד על עצמו. במלחמת
של"ג הוא ראה את התופת ומאז הוא לא חושש
מאיש, הוא רעד בשביל הרב הזקן. הוא ידע בדיוק
מה חבורת האברכים הלזו מתכננת כאן. היא
מחפשת את הרב הזקן להוכיח שהוא לא נאמן
למסורת ההתנגדות הוילנאית... והנה יצחק אלחנן
הזה הוא פרי בשל בשבילים. הוא עושה עבורם את
העבודה בצורה הטובה ביותר...

הוא רצה לגשת ליצחק אלחנן ולומר לו להפסיק,
אך מרגע זה ואילך הכל איבד שליטה. שלום-קר
של שנתיים בין הפלגים נהרס במחי יד.

"מכניסים כופרים ממש לדבר בהיכל ה'?" [הערת
מערכת החייל: עפ"ל]... ומהרסייך ומחריבייך ממך
יצאו! עם אישור!... מיד עם צאת השבת על כל
הנוכחים לקבל על עצמם תענית עם כל הדינים
הכתובים בשלחן ערוך במי שראה ספר תורה
שנפל!... אנו מוחים! אנו מוחים על חילול הקודש!
על צלם בהיכל ה'! והעונש הכי גדול, שהגדול

של אותו גאון וצדיק".

אהרן גבעון נדהם. מעולם. כן, מעולם הרב הזקן לא הגיב ברבים על כל המלחמה שהתנהלה בבית הכנסת, תמיד חתר לשלום ולרכך את האמירות משני הצדדים, אך הנה... הרב הזקן תופס צד... "אולי... אולי באמת הרבי מליובאוויטש שלח את יצחק אלחנן קיי בשביל להכריע סוף סוף בבית כנסת הזה... להציל קהילה מפירוק..." הרהר בסילודין.

הרב פתח את הספר "קריינתא דאגרתא" והחל להקריא אגרת שכתב הסטייפלר:

"למעלת כבוד ידידי... קבלתי מכתבו... הדעת נותנת שכל אלו המחשבות הבלתי טהורות... אין בהם ממש: היה לי ג'כ עסק עם בחור יקר אחד אשר נתבלבל במחשבות עבודה זרה רחמנא ליצלן כו', ונתברר שהועיל לו מאד כשעשה לפני התפלה מסירת מודעה שהוא מתפלל על דעת האריז"ל והט"ז והש"ך והמגן אברהם [וזה שטיפלתי עמו הי' חסיד ואמר גם כן על דעת הבעל שם טוב והצמח צדק] ואחר כך בשעת התפלה התכוון שהוא מתפלל בהתחברות צדיק מפורסם... ונודע לי שזה הועיל לו לגמרי כמעט להתפלל בלי מחשבות רעות... גם הבחור שעסקתי עמו הוא כהיום אברך יקר ומוצל מכל הרהורים תודה לשם יתברך, ונתרפא לגמרי כפי הנראה מדבריו... הארכתי בזה כי אולי יהי' זה להצלתו..." [הערת מערכת החייל: קריינתא דאגרתא ח"ג ע' קסא-ב].

באותו רגע שסיים הרב להקריא את המכתב שעון

השבת הדליק את האור... המקורבים ראו בזה מעין סימן להארת פנים... בבת אחת יצחק אלחנן ראה את פניהם של המתפללים. איזו נהרה קדושה ורגועה היתה שפוכה על פני כולם.

הסטייפלר כותב שצריך בעת התפילה לקשר עצמו לרבי הצמח צדק ולצדיק מפורסם בשביל להימנע מהרהורי עבודה זרה! הרי אם בחור חב"דניק היה אומר זאת היו סוקלים אותו... והנה הרב הזקן מצטט זאת!

"העולם מוכן... המשיח אומר שהעולם מוכן ואנו עוד מפקפקים?... הרהר יצחק אלחנן בבטחון כשהחל לצאת מבית הכנסת..."

"תגיד... אפשר לשאול אותך משהו"? יצחק אלחנן כבר היה בחוץ והנה אחד האברכים המתנגדים ניגש אליו בחיפזון ובהחבא...

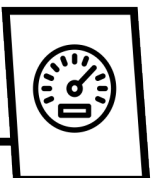
"אתה אולי בנו של ר' לייזער קיי מרחוב רשב"ם? אתה מאד דומה לו... אני תלמיד מובהק שלו... של אביך ר' לייזר... הוא... הוא ישב עליך שבעה... ממש... אני חייב לספר לו שאתה 'דבר מסויים'... שזיו איקונין שלו עליך... אני גם לומד לפעמים את השיחות הקודש..."

רעד עבר בכל גופו של יצחק אלחנן...

אבא...

אבא...

המשך יבוא בעז"ה...

עתידי משיחנו / מצב הקידושין לאחר תחיה"מ (ב) הת'מ"מ אלהור - ש"ג

גוף חדש, ועל כן כל קשר ואגד של קורבה שיהיה בין הגופים בהיותם חיים בעוה"ז הנה בודאי שיפור ויתבטל אחר המיתה דהגוף משתנה, וכאשר יחיה הגוף לעתיד פנים חדשות באו כאן ואינו חוזר וניעור אותו הקשר והאגד שנעשה בגוף בהיותו חי אחר שנתבטל במיתה שהלכה צורת הגוף ותוארו ולא נשאר אלא העצמות, וכ"ש בהיכא שגם העצמות נעשו עפר ולא נשאר אלא עצם קטן הנקרא נסכו' . . . וכן הקשר שנעשה בין זכר ונקבה ע"י קדושין שקדש זה את זאת ונעשית אשתו גם זה בטלה, ואין גופים של אלו נקראים איש ואשתו, מאחר כי האגד והקשר נתבטל, והיה כלא היה, וזה ברור."

ובהמשך דבריו שם:

"נמצא לפ"ז המיתה מבטלת ומפרת כל קורבה ואחוה של הגופים, וכן מבטלת ומפרת כל קשר ואגד שנעשה

בהמשך להמובא בקובץ הקודם אודות ההתכתבות בין בעל ה'רב פעלים' לבעל 'מצב הישר' * אודות המעשה באשה שנישאה לב' אנשים, מה יהיה דינה בתחיה"מ, למי מהם תחזור וכו'.

נמשיך בקובץ זה להביא קטעים מתוך התכתבות זו, והפעם בשאלה יותר שורשית, האם אשה שמת בעלה תצטרך ממנו קידושין חדשים? (שמא המיתה מבטלת לגמרי את הקידושין הקודמים, שהרי היא "קונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל")?

והנה בשו"ת רב פעלים (חלק ב, סוד ישרים, סימן ב') כותב הבן איש חי במפורש שאכן תצטרך האשה קידושין חדשים, וז"ל:

"אך דבר הנעשה בגופים עצמם קודם המיתה הנה הוא מתבטל אחר המיתה, וכשיעמוד הגוף ויחיה הנה זה

לגופים זע"ז, כגון איש עם אשתו, ולכן . . איש ואשתו אחר התחייה המה רחוקים זע"ז, ואין להם קישור זע"ז . . מצד קדושין שהיה להם קודם מיתה . . וכן האשה שנשאת קודם מיתה לבעל שני, אם תזדווג אחר התחיה לבעלה הראשון אין כאן איסור לוקח אשתו אחר שנשאת לאחר, אמנם קשר ואגד שהיה לנפשות זע"ז לא יופר אחר מיתת הגוף, יען כי בנפש לא היה שום שינוי בין אחר מיתה לקודם מיתה, עכ"ל.

הנה לנו בהדיא שדעת הבן איש חי שאף שמצד הנפשות יש קשר ואגד בין איש לאשתו, הרי מכיון שהקשר שמצד הגופים אינו, שהרי הגוף איבד את תארו (וכל הקשר ע"פ הלכה בין איש לאשה הוא מצד הגוף "ודבק באשתו והיו לבשר אחד"), ע"כ יצטרכו קידושין חדשים בתח"מ.

אמנם מתשובת בעל 'מצב הישר' משמע לכאור' (אף שאין מפורש בדבריו) שלא יצטרכו קידושין חדשים:

א. מדברי הזהר שמביא (שמוכיחים להדיא שאשה שנשאת לב' אנשים בזה"ז תחזור לבעלה הראשון), משמע לכאור' שלא תצטרך אשה קידושין בכדי לחזור לבעלה, שהרי אומר שם, שתחזור לבעלה הראשון, ואין מזכיר דבר על קידושין.

[ואף שגם הרב פעלים' סובר שמשמע כן מדעת הזהר, הרי אומר שם מפורש "כאשר נמצא בנפשות של איש ואשתו הגדולים המיושבים בג"ע דנפש האשה תתחבר עם נפש בעלה הראשון ולא עם השני, כן יהיה בחלקים הבאים בתוך הגופים בעוה"ז אחר התחיה", אך בכל זה כוונתו הוא לענין שייכות הנשמה, אבל מצד הגוף "אין גופים של אלו נקראים איש ואשתו, מאחר כי האגד והקשר נתבטל, והיה כלא היה" (וכפי שהתבאר בקובץ הקודם)].

ב. בהמשך דברי בעל 'מצב הישר' (לאחרי האריכות בדבר איסור "לא יוכל בעלה הראשון . .", שזהו דוקא כשנשאת לאחר ולא כשזינתה (ראה רמב"ם הל' גירושין פ"א ה"ב-ג)), מביא שלע"ל יבטל איסור זה וב' טעמים לדבר: א. משום שיבטל מציאות היצירה, וכל איסור זה הוא מחשש שמישהו יחמוד בה (עיי"ש). ב. ע"פ מ"ש בב"ב "א"ר שמואל בר נחמני א"ר יוחנן עתידים צדיקים שנקראים על שמו של הקב"ה" ומבאר "א"כ כיון דכתיב איש בתורה שם כי יקח איש גו' ושנאה האיש גו' ואותן שיקומו בתח"מ לא יקראו אז בשם איש אלא בשמו ית", ע"כ לא יחול עליהם איסור זה.

ולפ"ז יוצא לכאור' שגם דין הקידושין יתבטל משום שהוא נלמד ג"כ מפסוק זה "כי יקח איש" (ראה ריש מסכת קידושין וברמב"ם ריש הלכות אישות), ולע"ל שלא יקראו בשם איש אלא בשמו של הקב"ה, לא יתחייבו בקידושין.

ג. בהמשך דבריו שם כותב "ולפי שדרכי שלא להניח לדברי הזהר לדעת יחידית אלא להראות לכל שכדבריו נמצא גם בדרוז"ל הנגליים לכן לא אשנה את דרכי גם

בפעם הזה", ומביא שם כמה ראיות לכך שגם לאחר הגירושין האשה נקראת בשרו, ואומר "והיה קשה לי בימי עלומי [קודם שידעתי מדברי הזהר הנ"ל] דמכיון שכבר גירשה מאי שייכת למיקרייה ומבשרך גו' אדרבה הא סופה מוכיח על תחילתה דלאו בשרו היתה גם מעיקרא"?

ומתוך "אמנם לפי מה שאנו יודעים בעזרה"י מדברי הזהר אין כאן שום קושיה דמכיון שלעתיד לבא היא עתידה לחזור אליו דוקא א"כ הרי היא עכשיו לא רחוק הרבה מערך אשה נדה שהיא מרוחקת מבעלה ואינה רשאה גם ליגע בו ואחר שתטהר ותטבול תחזור לבעלה כמקודם כי אע"פ שיתמהמה [ביאת גואל צדק] חכה לו ולמחר וליומא אחרת בן דוד בא ויחיו המתים, אז תחזור לבעלה הראשון בהיתר גמור".

ולכאור' אינו מובן תינח בזמנה"ז ששתייהם עודם בחיים נקראת בשרו גם לאחר שגירשה, אבל בתח"מ לאחר שהגוף איבד את תארו (כנ"ל מהרב פעלים) איך היא תקרא בשם בשרו?

ונראה שלדעת 'מצב הישר', הקשר ביניהם אף לאחר תח"מ הוא גם קשר גשמי (דלא כה'ר"ב פעלים) שהרי היא נקראת בשרו, וא"כ מסתבר שלע"ל שתחזור לבעלה הראשון לא תצטרך קידושין, שהרי הקשר והאגד לא נתבטל אף מצד הגוף.

ואף שבגירושין התורה מחייבת קידושין אם רוצה להחזיר גרושתו, זהו משום שע"י הגירושין נעשה כריתות ביניהם, (דאף שנקראת בשרו, הרי זה לענין זה שצריך לזון אותה, אבל לענין הקידושין, מכיון שכתב גט כריתות, צריך לקדשה שוב).

אבל מצד ענין המיתה שאין זה לכאור' ענין של כריתות (אף שיש סברה שזהו כגט לכל דבר וע"פ דין אבד הקשר וכפי שיתבאר אי"ה בקבצים הבאים) אלא שלע"ע חסרה מציאות הבעל, הרי בתח"מ שתחזור מציאותו יתחדש ממילא הקשר ביניהם מצד הנשמה ומצד הגוף כמקודם, וא"כ לכאור' לא יצטרכו להינשא מחדש.

[ולהעיר שלפי ראיות א' וג' זה שלא יצטרכו לקידושין לע"ל הוא רק במקרה שתרצה לחזור לבעלה הראשון, אבל אם תרצה לחזור לבעלה השני, או יתירה מזו איש ואשה שלא נישאו מעולם אכן יצטרכו קידושין, אמנם לפי ראיה ב' בכל מצב לא יצטרכו קידושין ויהיה זה כמו לפני מ"ת (ראה רמב"ם ריש הל' אישות)].

ועצ"ע בכ"ז.

* מתולדותיו (ע"פ הספר 'מאורי ישראל' מאת הרב ב. שמואל):

אביו הגאון ר' אברהם שלמה מבאניששק היה מו"ץ בעיירה זו, המקורב ומחונך על ברכי תלמידי הגר"א, אולם כאשר שמע את שמו של ה"צמח צדק" החל ליהנות גם מאורו בלימוד הנגלה והחסידות.

במשך שנים הוא וזוגתו תחי' לא זכו לפרי בטן בר קיימא רח"ל ולאחר שביקש את ברכת הצמח צדק נולד להם בן ובהוראת הצ"צ נקרא שמו "שניאור זלמן דובער" על שם שני נשיאי חב"ד! [עובדה זו מפורשת בספר 'מצב הישר' בסימן ט' כאשר בשנת תר"ה פנה אליו אחד מהלומדים בשאלות באומרו כי "מאחורי הפרגוד שמע שהנה אברך אחד מיושבי אהלי תורה... הנקרא בשמות הרבי דליובאוויטש וכו' שהוא כניצוץ מהם שיש בכוחו ליישב כל הקושיות שעל ספר הזוהר בדברים מוכרחים שאין לנטות מהם ימין ושמאל" ועל כך כתב המחבר שהוא נקרא כן "בציורי אדמו"ר הצדיק הגאון רבי מנחם מענדל דליובאוויטש נ"י, שאדוני אבי הרב נ"י הוא מהסרים למשמעתו, אבל מה אני שיחול עלי שם ניצוץ מהם, מאן יהיב לן מעפרן ומלאינן עיינין" (לשון הש"ס ע"ז, נג, ב). ספרו 'מצב הישר' זכה להסכמותיהם של כל גדולי ישראל מכל גווני הקשת ממש, דבר שכמעט בלתי מצוי, ולפי הסדר:

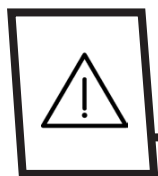
רבי יעקב מאיר פאדווא גאב"ד בריסק; רבי יוסף שאול נאטנזון בעל ה"שואל ומשיב ורבי יעקב עטלינגר בעל ה"ערוך לנר"; המלבי"ם, ה"פתחי תשובה"; רבי יצחק אלחנן מקובנא; הנצי"ב מוולוז'ין בעל ה"יפה עינים"; רבי יוסף תאומארכין גאב"ד קרמנצוק ועוד רבים וטובים. בעל ה"שואל ומשיב" כותב בהסכמתו "וקבעתי עתים לתורת הרב המאור הגדול הנ"ל איזה שעות בכל לילה

עד שעברתי על כולו כסדרו מראשו לסופו... ספרו הנ"ל כולו הוא מרגניתא דלית ביה טימא, הוא המאיר עינינו בעומק פשט דברי הנגלות שבספר הזוהר והוא המורה לנו איה איפה נמצאים עיקרי דברי הזוהר בש"ס בבלי וירושלמי וכל המדרשים כולם".

הגאון רבי אייזל חריף שהיה ידוע בביקורתו החריפה, יוצא מגדרו בהסכמתו וכותב "ואשתומם על המראה איך דהווי לגברא רבא הדין סייעתא דשמיא כל כך להעלות פנינים ומרגליות בתעלומות חכמה ובעומקה של הלכה על פי תהלוכות פוסקים ראשונים ואחרונים ויסודות חזקים..."

והגאון החסיד ר' יוסף תומרקין כותב "ואין לנו בדורנו זה מי שנתן נפשו על התורה בכל מיני טצדקי שבעולם מיום עמדו על דעתו עד עכשיו ועד בכלל יותר מהרב המאור הגדול הנ"ל".

ואנן נאמר: בעל ה"מצב הישר" הרחיב ופרסם את תכלית לימוד התורה כתורה אחת ושילוב בין נגלה דאורייתא לבין מקור פנימיות התורה - ספר הזוהר, וכחלק מזה ביאר עניני גאולה ומשיח כהענין המבואר כאן. ענין זה נפעל ביתר שאת ועוז בדורנו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ורואים במוחש כי כאשר מתמסרים ללימוד כזה הרי כל התלמידי חכמים וגדולי עולם שבדור מקבלים את הדברים.

הידעת?

לכתחילה אריבער כבזמן הגאולה

אחר תפילת ערבית יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א מבית הכנסת לחדרו, וכעבור כמה רגעים חזר ונתן לרב שמואל לויטין 21 דולר עבור משקה, ודיבר עמו אודות הרבי מהר"ש, שזהו ליל יום ההילולא שלו, ואמר: היום זהו שבעים שנה לאחר הסתלקותו, וצריך להיות הקיצו ורננו שוכני עפר", וכן אמר: בכלל העבודה שלנו היא כבזמן הגאולה.

(מיומני התמימים - ה'תשי"ג)

לקוטי בתו לקוטי

א חסידישער בעל עסק

שאל אחד בקשר לעבודה שבלב בה מדובר, איך הדבר בקשר לבעלי עסקים. כפי המבואר בקונטרסים בענין עבודה שבלב, שייך הדבר לכאורה ליושבי אוהל שיכולים להקדיש זמן נכון על עבודה, אבל בעלי עסקים הטרודים כל היום, מה ואיך יהיה אתם?

והשיב: נתבאר לעיל מה שאמר רבנו הגדול, בענין הקביעות בנפש. בעל עסק חסידי צריך להיות כמו חתן הסמוך על שולחן חותנו, המתפרנסים על חשבון החותן משוחררים מדאגות, רק כשהחותן מתחיל לרמוז שלפי המצב צריכים לעשות משהו בעסק, מתחיל אז החתן להתערב ולעזור קצת בעסק. אך כיוון שהוא עדיין מתפרנס על חשבון החותן, הרי ראשית דבר הוא אוכל ושותה רק לאחר מכן הוא הולך לעסק. כך צריכה להיות עבודת בעל עסק. ומהי אכילה ושתיה ברוחניות - הרי יודעים...

יתן השי"ת פרנסה טובה לכללות אנ"ש בתוך כלל אחינו בני ישראל שי' שיוכלו להתעסק בתורה ועבודה.

/ לקוטי דיבורים ח"א ליקוט א סעיף כז

גליון זה נדפס לזכות המשפיע
האהוב

הרב זלמן ניסן פנחס

בן חנה ביילא רייזא שי' נוטיק

יחי אדוננו מודנו ודינו מלך המשיח לעולם ועד